

Konkurs Ndërkombëtar për
Projekt Ide Masterplani

faith Pcric

thirrje e hapur

PARKU I BESIMIT

KONKURS NDËRKOMBËTAR PËR
PROJEKT IDE MASTERPLANI

Termat e Referencës

Tabela e përmbajtjes

1. Përmbledhje rreth konkursit	08		
1.1 Hyrje	08	2.4 Siti i konkursit	27
1.2 Promovuesit	08	2.5 Programi i Projektimit	30
1.3 Manifest	08	Programi hapësinor	30
1.4 Përfituesit	09	Koncepti i peizazhit	33
1.5 Autoriteti Organizues	10	Lista e specieve bimore të	35
1.6 Procesi i konkursit	10	përmendura në tre besimet	
Faza 1: Shprehja e interesit,	10	kryesore abrahamike	
pranueshmëria dhe të		2.6 Qëllimi dhe pyetjet e konkursit	38
përzgjedhurit		Rreth projektimit	38
Faza 2: Dorëzimi i propozimeve për	10	Propozimi i Projektimit	38
ide projektimi		2.7 Objektivat e konkursit	40
Kriteret e përzgjedhjes	11		
Shpërblimi i ekipeve të	11	3. Shërbimet që kërkohen	42
përzgjedhura për propozimin e		3.1 Faza 1: Shprehja e interesit dhe	42
idesë së projektimit		pranueshmëria (Përzgjedhja)	
1.7 Metodologjia e punës	11	Faza 2: Dorëzimi i propozimeve të	42
Ekipet e profesionistëve vendas dhe	11	koncept-idesë	
të huaj		3.2 Dokumentet e aplikimit	42
1.8 Pranueshmëria	12	Dokumentet dhe dorëzimet për	42
1.9 Profilet e ekspertëve	12	Fazën 1	
1.10 Përbërja e Jurisë së Konkursit	12	Dokumentet dhe dorëzimet për	43
		Fazën 2	
		3.3 Lidhja e kontratës	44
		3.4 Të drejtat e autorit	44
2. Përmbledhja e thirrjes	13		
2.1 Konteksti i përgjithshëm - Tirana	13	4. Afatet dhe dorëzimet	45
2.2 Konteksti i Besimeve në Shqipëri	13	4.1 Afatet dhe dorëzimet	45
2.3 Roli i Kopshtit në Besimet	14		
		4.2 Udhëzime për dorëzimet	45
		Faza 1	45
		Faza 2	45
		4.3 Gjuha	45
		4.4 Kalendar i konkursit	46
		4.5 Materiali bazë i konkursit	46
		5. Lista e Shtojca	47
		SHTOJCA 1: Lista e materialeve	47
		shoqëruese (g-drive)	

"Ne, Populli i Shqipërisë, krenarë dhe të vetëdijshëm për historinë tonë, me përgjegjësi për të ardhmen, me besim te Zoti dhe/ose te vlera të tjera universale, me vendosmërinë për të ndërtuar një shtet të së drejtës, demokratik e social, për të garantuar të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, me frymën e tolerancës dhe të bashkëjetesës fetare, me zotimin për mbrojtjen e dinjitetit dhe të personalitetit njerëzor, si dhe për prosperitetin e të gjithë kombit, për paqen, mirëqenien, kulturën dhe solidaritetin shoqëror, me aspiratën shekullore të popullit shqiptar për identitetin dhe bashkimin kombëtar, me bindjen e thellë se drejtësia, paqja, harmonia dhe bashkëpunimi ndërmjet kombeve janë ndër vlerat më të larta të njerëzimit..."

Kushtetuta e Shqipërisë

"...Shqipëria ka përvojën e vëllazërisë fetare dhe... harmonia fetare në vend është një model që duhet ndjekur në mbarë botën..."

"...Kjo është të jesh partizan për paqen dhe bashkimin vëllazëror, dhe rregullat kryesore të të cilit, fetare ose jo, janë të përpqemi të pajtojmë ndërgjegjet tona..."

"Duhet të kujdesemi për këtë thesar, që quhet toleranca fetare dhe nuk duhet ta marrim kurrë si të mirëqënë"

Kryeministri Edi Rama

"Me gjak, unë jam shqiptarë. Me shtetësi, jam indiane. Me besim, unë jam një murgeshë Katolike. Sipas profesionit tim, unë i përkas botës. Për nga zemra ime, unë i përkas plotësisht Zemrës së Jezusit"

Shën Tereza e Kalkutës

1.1 Hyrje

Qëllimi i kësaj Thirrje është të shërbejë si udhërrëfyes për projektimin e masterplanit të Parkut të Besimit, një kompleks hapësirash arkitektonike, urbanistike dhe peizazhistike që formojnë një monument të gjallë dhe interaktiv të një prej vlerave më karakteristike dhe emblematike të popullit Shqiptar, tolerancës dhe bashkëjetesës fetare. Parku i Besimit do të shërbejë si një pikë reference dhe celebrim i kulturës fetare shqiptare, e cila ka ndër shtyllat e saj kryesore bashkëjetesën ndërkomunitare. Ndër shekuj, kjo kulturë ka manifestuar parimet më të virtytshme të besimeve të ndryshme të popullit shqiptar, duke përfshirë paqen, veprimtarinë në komunitet dhe kurajon përballë sfidave që kanë karakterizuar historinë jo gjithmonë të lehtë të Shqipërisë. Parku i Besimit do të jetë një testament i gjallë i ketyre virtyteve dhe sfidave, duke u kthyer në një simbol të bashkimit për Shqiptarët dhe një kremtim i guximit dhe forcës së shpirtit njerëzor në kohët më të vështira.

Njoftim i rëndësishëm: Ky Dokument është përshtatur nga Dokumentet Standarde të Tenderit (DST) dhe shërben si një udhëzues për të ndihmuar ekipet në pjesëmarrjen

dhe përgatitjen e propozimeve. Megjithatë, të gjithë pjesëmarrësit duhet të konsultohen dhe shikojnë me kujdes DST-në, pasi përmban informacionin e plotë dhe zyrtar në lidhje me kërkesat dhe procedurat e aplikimit. Në rast të ndonjë mospërputhje apo përplasje, do të prevalojë DST-ja.

1.2 Promovuesit

Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT), mbi bazë të kërkesës së Korporatës Shqiptare të Investimeve (AIC) dhe me mbështetjen e Miral Group (themeluesit e Shtëpisë së Familjes Abrahamike) shpall thirrjen e hapur për Konkursin Ndërkombëtar për Projektimin e Masterplanit të Parkut të Besimit, frymëzuar nga vlera e harmonisë dhe bashkëjetesës fetare, një vlerë që shqiptarët e ndajnë me njëri-tjetrin. Vizioni i Parkut të Besimit synon krijimin e një hapësire unike në zemër të Petrelës, simbol i unitetit, tolerancës dhe bashkëjetesës fetare në Shqipëri, duke theksuar rëndësinë e këtyre vlerave në mbrojtjen e humanizmit të përbashkët përballë persekutimit dhe totalitarizmit. Kjo nismë është ndërmarrë në bashkëpunim me Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit dhe Bashkinë Tiranë.

1.3 Manifest

Parku i Besimit është frymëzuar nga vlerat e Shkrimeve të Shenjta dhe vlerat e harmonisë fetare dhe bashkëjetesës që karakterizojnë Shqipërinë, virtyte të trashëguara ndër breza. Ky konkurs ndërkombëtar për projektimin e masterplanit aspiron të mishërojë këto vlera, duke synuar gjenerimin e një koncepti të ri të "bashkësisë" dhe "strehimit". Parku do të ofrojë hapësira për pushim dhe ndërveprim për grupe, kombësi dhe besime të ndryshme, dhe do të shërbejë si një vend për ngjarje që festojnë këto komunitete. Nëpërmjet theksit mbi bashkëjetesën, ky projekt do të krijojë një dinamikë të re hapësinore në kryeqytet, duke përmirësuar cilësinë e jetës dhe shpirtin qytetar, dhe duke festuar paqen, qëndrueshmërinë dhe unitetin e popullit shqiptar, në të gjitha besimet e tij.

Historikisht, Shqipëria ka shërbyer si një urë lidhëse midis kulturave të Lindjes dhe Perëndimit, ku besimet e ndryshme janë integruar gradualisht. Nga paganizmi i lashtë të katolicizmi, ortodoksia, dhe islami, grupe të ndryshme fetare kanë kontribuar me vlerat, traditat dhe zakonet e tyre, duke krijuar një hapësirë të lirë që të tërë e kanë quajtur "shtëpi". Pavarësisht vështirësive, Shqipëria ka konsoliduar vlerat e përbashkëta, duke

triumfuar mbi ndarjet ideologjike për t'u kthyer në një vend ku dominon toleranca, vëllazëria dhe harmonia ndërfaqetare. Zhvillimet dramatike të shekullit të 20-të e përballën popullin shqiptar me një epokë shtypjeje, autoritarizmi dhe sakrifice. Gjatë Luftës së Dytë Botërore, shqiptarët rezistuan pushtuesit nazistë, duke mbrojtur hebrenjtë që kërkonin strehim nga persekutimi. Më pas, nën diktaturën komuniste, ku feja ishte ndaluar, shqiptarët vazhduan të ushtronin besimin e tyre fshehurazi, shpesh duke e paguar çmimin me ndëshkime të rënda. Megjithatë, gjatë kësaj kohe, shqiptarët qëndruan të palëkundur në besimin se liria fetare është një virtyt thelbësor. Pas gati gjysmë shekulli nën regjimin komunist, shqiptarët gëzojnë një shoqëri ku çdo besim është i mirëpritur, çdo besimtar është i mbrojtur dhe çdokush është i lirë të praktikojë besimin e tij si pjesë e identitetit të tij/saj fetar.

Kjo trashëgimi e tolerancës nuk është thjesht një aspekt që i përket të kaluarës. Ajo vazhdon të formësojë të ardhmen e vendit. Aktualisht, Shqipëria po përgatitet të krijojë një enklavë sovranë për Urdhrin Bektashi, një traditë unike dhe e thellë sufiste që ka qenë një simbol i përfshirjes dhe lirisë shpirtërore. Kjo nismë, do të sigurojë një qendër globale për dialogun ndërfaqetar dhe moderimin fetar,

duke thelluar angazhimin e Shqipërisë për të krijuar harmoni në diversitet. Më shumë se një akt politik apo fetar, është një deklaratë për botën: fuqia e një kombi qëndron në aftësinë për të përqaftuar të gjitha besimet, duke siguruar që identiteti shpirtëror të jetë një forcë për bashkim, jo për ndarje. Në këtë frymë, Parku i Besimit do të qëndrojë si një dëshmi e gjallë e besimit të palëkundur të Shqipërisë në bashkëjetesë – mes njerëzimit dhe natyrës, mes individit dhe hyjnore, dhe, mbi të gjitha, mes njëri-tjetrit. Më shumë se një hapësirë, Parku i Besimit do të jetë një deklaratë që uniteti nuk është vetëm një ideal, por një forcë përcaktuese. Si një monument për qëndrueshmërinë e hekurt dhe shpirtin e përbashkët të popullit shqiptar, Parku i Besimit do të konfirmojë se edhe përballë ndarjeve, shpresa mbijeton dhe bashkësia triumfon.

1.4 Përfituesit

Nëpërmjet këtij konkursi do të bëhet i mundur krijimi i një parku, i cili do të shërbejë si një urë komunikimi kulturore dhe fetare, si dhe do të promovojë harmoninë midis brezave dhe ndër komuniteteve. Parku do të jetë i aksesueshëm edhe për vizitorët që do të udhëtojnë drejt Shqipërisë, për të mësuar për kulturën tonë, e veçanërisht

për të përjetuar harmoninë fetare që na karakterizon midis shumë vlerave të tjera. Përfituesit kryesor do të jenë:

- **Banorët e Tiranës**, të cilët do të kenë një hapësirë të gjelbër unike që integron vlerat më fisnike të kulturës shqiptare si bashkëjetesa, uniteti dhe toleranca, krijojnë hapësira për rekreacion dhe aktivitete, shërben si një destinacion kulturor, edukativ, peizazhistik dhe turistik për kryeqytetin;
- **Vizitorët dhe turistët** mund të eksplorojnë një destinacion që mishëron vlerat e bashkëjetesës dhe tolerancës fetare. Parku do të paraqesë një hapësirë për të përjetuar kulturën dhe historinë e vendit, për t'u njohur me traditat e ndryshme fetare dhe për të marrë pjesë në aktivitete dhe evente, duke ofruar një përvojë të pasur, të mbështetur në lidhjen mes besimit, natyrës dhe historisë;
- **Bashkia Tiranë dhe Qeveria Shqiptare**, të cilat do të shtojnë një tjetër vepër ikonike në trashëgiminë vizuale të kryeqytetit shqiptar si dhe vetë kombit, ku do të demonstrohet zhvillimi, historia, dhe vlerat kulturore dhe morale të vendit tonë;
- **Komunitetet fetare** të Tiranës, do të pajisen me një hapësirë për organizimin e celebrimeve fetare dhe ndërfaqetare

për të forcuar ndërlidhjet në dhe midis komuniteteve, mesazhet e paqes dhe bashkëjetesës që ndajnë këto besime.

1.5 Autoriteti Organizues

Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit është autoriteti organizator i procesit të konkurrimit, duke ndjekur rregullat dhe procedurat e përcaktuara në Ligjin Shqiptar të Prokurimit Publik.

1.6 Procesi i Konkursit

Faza 1: Shprehja e interesit, pranueshmëria dhe të përzgjedhurit

Ky është një konkurs i hapur ndërkombëtar për ide projektimi, i cili organizohet në dy faza. Në fazën 1 të aplikimit, kandidatët do të paraqesin përbërjen e ekipit, kualifikimet, metodologjinë e punës, si dhe deklaratën e vizionit për sitin, duke përfshirë një përmbledhje të konceptit paraprak. Kandidatët duhet të dorëzojnë kërkesat për shprehjen e interesit dhe dokumentacionin që kërkohet nga kjo Thirrje dhe DST-të.

Komisioni Vlerësimit të Ofertave (KVO) do të shqyrtojë dokumentacionin e dorëzuar nga kandidatët dhe do t'i raportojë Autoriteti Kontraktues. Kandidatët të cilët

nuk përmbushin kriteret e kualifikimit të përmendura në Dokumentet e Tenderit do të skualifikohen dhe do të njoftohen menjëherë. KVO-ja do të vlerësojë kandidatët e kualifikuar bazuar në përbërjen e ekipit të tyre, përvojën e mëparshme, metodologjinë, deklaratën e vizionit dhe konceptin paraprak. Në fund të kësaj faze, KVOO-ja do të përzgjedhë 5 (pesë) ekipet dhe konceptet më të mira që do të përzgjidhen për të vijuar punën për fazën 2.

- **Kreativiteti dhe Integrimi Artistik – 50 pikë**
(Origjinaliteti i konceptit të projektimit dhe integrimi efektiv i elementeve artistike)
- **Koherenca e Konceptit – 20 pikë**
(Konsistenca logjike, organizimi dhe qartësia, duke siguruar një marrëdhënie harmonike midis elementeve për të krijuar një tërësi të unifikuar)
- **Përafrimi me Objektivat e Konkursit dhe Kërkesat e Projektimit – 20 pikë**
(Përgjigje adekuate ndaj qëllimeve të konkursit, pyetjeve kryesore dhe programit hapësinor)
- **Ndjeshmëria ndaj Kontekstit – 10 pikë**
(Përshtatja e dizajnit me vendndodhjen e sitit, rëndësinë kulturore dhe kontekstin mjedisor)

Faza 2: Dorëzimi i propozimeve për ide masterplani

Në fazën 2, Juria ndërkombëtare do të shqyrtojë propozimet e ekipeve të përzgjedhura dhe bazuar në kriteret e fazës 2, do të përzgjedhë propozimin fitues. Në fillim të kësaj faze, Autoriteti Kontraktues do t'i dërgojë një ftesë secilit ekip të përzgjedhur për të dorëzuar propozimet për sitin. Pas marrjes së propozimeve, Autoriteti Kontraktues do t'i marrë ato në shqyrtim për t'u siguruar se ato përmbushin kriteret e parashtruara në këtë Dokument dhe DST-të. Propozimet e kualifikuara do të vlerësohen nga Juria e Konkursit bazuar në kriteret e parashtruara në dokumentet e përmendura më sipër.

Juria do të shpallë ekipin fitues bazuar në përzgjedhjen e propozimit më të mirë për konceptin dhe organizimin e përgjithshëm hapësinor, aksesin dhe lëvizshmërinë drejt Parkut, cilësinë e eksperiencës së vizitorëve dhe zbatueshmërinë e konceptit të masterplanit. Në varësi të cilësisë dhe krijimtarisë së propozimeve të tjera finaliste, Juria mund të caktojë një ose më shumë fitues të tjerë (përveç fituesit të Çmimit për Masterplanin) për të projektuar objekte të veçanta brenda Parkut të Besimit, duke lançuar kështu edhe çmime të tjera.

Autoriteti përkatës, do ti japë ekipit fitues, apo ekipeve fituese, kontratën/tat për detajimin e masterplanit dhe/ose objekteve të veçanta brenda tij, pas negociatave për tarifat, afatet kohore dhe dorëzimet. Nëse do të shpallen më shumë fitues, ata duhet të bashkëpunojnë me ekipin fitues të masterplanit për tu integruar harmonikisht në të.

Kriteret e përzgjedhjes

Juria do të zgjedhë ekipin/ofertën fituese (Faza 2) bazuar në kriteret e mëposhtme:

- **Krijimtaria në Projektim:** Ekipi fitues duhet të dëshmojë një qasje kreative dhe novatore në projektimin e Parkut të Besimit, e cila realizon funksionet e kërkuara në harmoni me kontekstin ekzistues. **(30 pikë)**
- **Përmbushja e kërkesave të programit funksional:** Ekipi fitues duhet të demonstrojë një përputhje të qartë me Programin, duke përmbushur të gjitha kërkesat. Propozimi duhet të integrojë kriteret hapësinore, funksionale, të qëndrueshmërisë dhe teknologjisë, duke respektuar kufizimet rregullatore dhe mjedisore. **(20 pikë)**
- **Kostoja dhe zbatueshmëria:** Çmimet mbi bazën ku llogaritet kostoja e realizimit të propozimit duhet të jetë

bazuar në çmimet e tregut lokal. Është e rëndësishme që propozimi të jetë i zbatueshëm dhe të ofrojë mundësi për krijimin e mekanizmave sipërmarrëse dhe vetëmjaftueshmëri pas ngritjes së parkut. **(20 pikë)**

- **Aksesi dhe ndërlidhja:** Propozimi duhet të zhvillojë një skemë të qartë aksesi dhe qarkullimi, ku sigurohen lidhje të lehta midis pikave të ndryshme, si dhe nga destinacione kryesore drejt parkut. **(15 pikë)**
- **Eksperienca e vizitorëve:** Përjetimi i Parkut duhet të balancojë dhe të ndërthurë efikasitetin me ndikimin transformues mbi vizitorët. **(15 pikë)**

Shpërblimi i ekipeve të përzgjedhura për propozimin e idesë së projektimit

Secili ekip i përzgjedhur si finalist do të shpërblehet në shumën prej **40,000 euro** për dorëzimin e koncept idesë. Ekipi fitues do të përzgjidhet për detajimin e projektit të masterplanit.

Gjithashtu, me vendim të Jurisë, në varësi të cilësisë dhe krijimtarisë të propozimeve të tyre, Juria mund të caktojë edhe fitues të tjerë për të projektuar objekte të tjera brenda Parkut të Besimit, të cilët duhet të detajojnë projektet e tyre, në bashkërendim me ekipin fitues të Masterplanit.

Çdo ekip fitues që do të fitojë një kontratë për realizimin e një projekti (pas negociatave dypalëshe) do ta zbresë shumën e shpërblimit për dorëzimin e koncept idesë (40,000 euro) nga tarifa për realizimin e projektit të zbatimit.

1.7 Metodologjia e punës

Ekipet e profesionistëve vendas dhe të huaj

Ne nxisim dhe mbështesim pjesëmarrjen e profesionistëve vendas dhe të huaj që punojnë bashkërisht me njëri-tjetrin. Ne besojmë se ky bashkëpunim në ekip do ta përmirësojë mënyrën se si projektet mbështeten me të gjitha njohuritë e duhura vendase dhe me një nivel ndërkombëtar të ekspertizës projektuese. Për më tepër, ka shumë rëndësi që konkurset të shihen si procese bashkëkrijuese, ku projektuesit dhe anëtarët e komunitetit vendas përfshihen në një ushtrim zhvillimor ndërveprues. Secili ekip ndërkombëtar nxitet nga organizatorët që të hyjë në partneritet me një ekip vendas dhe secili ekip vendas nxitet që të hyjë në partneritet me një palë të huaj homologe. Autoriteti Organizues beson se ky bashkëpunim mund të rrisë përshtatshmërinë e propozimit dhe të përmirësojë fizibilitetin e zbatimit.

Ky nuk është një kriter përzgjedhjeje

paraprake, por megjithatë një partneritet i tillë në këtë fazë është shumë i dobishëm dhe mund të ndihmojë në krijimin e një vizioni më koherent dhe të kontekstualizuar, i cili mund të rrisë shanset e ekipeve për t'u përzgjedhur.

1.8 Pranueshmëria

Konkursi është i hapur për ekipet me përvojë në projekte arkitekture, të projektimit urban dhe peizazhit, si dhe në zhvillimin e masterplaneve. Ekipet duhet të përmbushin kërkesat e përcaktuara në këtë dokument dhe në DST-të (sikundër janë shprehur në Shtojcën 9) dhe duhet të përbëhen nga profesionistë me përvojë të mëparshme në fushën përkatëse. Çdo ekip që merr pjesë në Fazën 1 duhet të përfshijë të paktën: një kryearkitekt, arkitekt projektues, arkitekt peizazhi, projektues urban, projektues qarkullimi (rrugësh), artist, dhe preventivues të kostove ndërtimore.

Në këtë konkurs, çdo ekspert/operator ekonomik lejohet të marrë pjesë si anëtar vetëm i një ekipi (qoftë si nënkontraktor, ent mbështetës apo anëtar i një konsorciumi operatorësh). Pjesëmarrja në më shumë se një ekip përbën konflikt interesi dhe është arsye për refuzimin e aplikimit për pjesëmarrje në Konkursin e Projektimit.

1.9 Profilet e ekspertëve

Arkitekt peizazhi

- Të paktën 10 vite përvojë profesionale.
- Licencat përkatëse të kërkuara: kategoria 2.d. (për arkitektët vendas të peizazhit) **ose** licenca të barasvlershme
- Të paktën një përvojë projektimi në një projekt të një shkalle **ose** kompleksiteti të ngjashëm (specifikuar në CV)

Kryearkitekt

- Të paktën 10 vite përvojë profesionale.
- Licencat përkatëse të kërkuara: kategoria 2.b-1 (për arkitektët vendas) **ose** licenca të barasvlershme
- Të paktën një përvojë projektimi/zbatimi në një projekt të një shkalle **ose** kompleksiteti të ngjashëm (specifikuar në CV)

Arkitekt projektues

- Të paktën 5 vite përvojë profesionale.
- Të paktën një përvojë projektimi në një shkalle **ose** kompleksiteti të ngjashëm (specifikuar në CV).

Projektues urban

- Të paktën 5 vite përvojë profesionale.
- Licencat përkatëse të kërkuara: kategoria 1.c. (për arkitektët vendas) **ose** licenca të barasvlershme.
- Të paktën një përvojë projektimi në një projekt të një shkalle **ose** kompleksiteti

të ngjashëm (specifikuar në CV)

Artist

- Përvojë me instalacione arti në hapësira publike (specifikuar në portofol).

Inxhinier transporti/rrugësh

- Të paktën 10 vite përvojë profesionale.
- Licencat përkatëse të kërkuara: kategoria 6.a, 6.b (për inxhinierët vendas) **ose** licenca të barasvlershme
- Të paktën një përvojë projektimi në një projekt të një shkalle **ose** kompleksiteti të ngjashëm (specifikuar në CV)

Preventivues i kostove ndërtimore

- Të paktën 5 vite përvojë profesionale.
- Të paktën një përvojë projektimi në një projekt të një shkalle **ose** kompleksiteti të ngjashëm (specifikuar në CV).

1.10 Përbërja e Jurisë së Konkursit

Juria e Konkursit do të përbëhet nga profesionistë me përvojë në fushat përkatëse. Përbërja e Jurisë do të përfshijë ekspertë vendas dhe ndërkombëtarë të projektimit, si dhe përfaqësi nga qeveria lokale dhe ajo qendrore. Anëtarët e Jurisë së Konkursit do të shpallen jo më vonë se një javë përpara datës së vlerësimit, sikurse është përcaktuar në kalendarin e konkursit. Në faqen online të konkursit do të jepet një biografi e shkurtër e secilit prej anëtarëve të jurisë.

2.1 Konteksti i përgjithshëm - Tirana

Tirana është kryeqyteti i Shqipërisë dhe qyteti më i madh në vend, me një popullsi prej rreth 950,000 banorësh. Si qendra ekonomike e Shqipërisë, Tirana është djep i industrive dhe veprimtarive ekonomike të shumta. Qyteti ka një fokus të veçantë të shërbimit, duke përfshirë financën, arsimin dhe kujdesin shëndetësor, si dhe turizmin. Tirana është një përzierje e larmishme kulturash, popullsish dhe identitetesh të ndryshme fetare. Besimi fetar në veçanti ka shërbyer si një fanar i mirëkuptimit dhe paqes midis komuniteteve të ndryshme në Shqipëri, të cilët jetojnë dhe punojnë së bashku. Harmonia dhe bashkëjetesa fetare është një fenomen me rrënjë të thella historike për shqiptarët.

Kjo harmoni ndërfaqetare pasqyrohet qartë në identitetin vizual të Tiranës, ku xhamitë, teqetë, kishat katolike dhe ato ortodokse ndajnë hapësira shumë pranë njëra-tjetrës, dhe komunitetet e tyre përkatëse organizojnë aktivitete të përbashkëta që promovojnë tolerancën dhe respektin e ndërsjellë. Afërsia hapësinore e objekteve të kultit si Xhamia e Et'hem Beut, Teqeja e Pazarit, Katedralja e Shën Palit dhe Katedralja Ortodokse e Ringjalljes së Krishtit

është një dëshmi e qartë e kësaj historie të gjatë dhe të pasur të bashkëjetesës fetare. Ky kontekst historik dhe shoqëror përbën një bazë të fortë për projektimin e "Parkut të Besimit", i cili do të forcojë më tej harmoninë ndërfaqetare në Shqipëri dhe do të reflektojë një botë tolerance dhe përparimi të vazhdueshëm.

2.2 Konteksti i Besimeve në Shqipëri

Shqipëria ka një ndërveprim sa të pasur, aq dhe të vecantë me besimet e ndryshme, e cila ka kaluar nga Krishtërimi (katolik dhe ortodoks) gjatë perandorive Romake dhe Bizantine, në Islam pas pushtimit Osman, dhe më pas, në një ndalim gati të plotë të praktikës fetare gjatë regjimit komunist. Pas rënies së regjimit, shqiptarët ishin përsëri të lirë të praktikonin besimet e tyre haptaz.

Shqipëria fillimisht përqafoi Krishtërimin për shkak të ndikimit Romak, por u kthye drejt islamit në shekullin e 15-të pas pushtimit osman. Rajonet jugore e juglindore, kanë përqëndrim më të madh të personave që i përkasin besimit ortodoks, krahasuar me rajonet e tjera, për shkak të ndikimit të Perandorisë Bizantine. Gjatë ndikimit gati 500-vjeçar të Perandorisë Osmane, u thellua ndikimin e islamit nga njëra

anë, por njëkohësisht, toleranca fetare relative e kohës siguroi mbijetesën e besimeve të tjera brenda trojeve shqiptare. Bashkëjetesa e gjatë me otomanët u bë shkak për themelimin e dy nëngrupeve kryesore të besimtarëve myslimanë, ku pjesa më e madhe i përkasin degës Suni të Islamit ndërsa një pjesë e konsiderueshme ndjekin përcaktimet e Sektit Bektashi, i cili kryegjyshitën e ka në Tiranë.

Përpos këtyre besimeve, Shqipëria gjithashtu ka komunitete më të vogla fetare, si protestantët dhe hebrenjtë, të cilat kanë gëzuar mbrojtje dhe janë pranuar në bashkëjetesë nga komunitetet e tjera fetare, apo edhe nga ata që nuk e gjejnë veten në asnjë nga besimet e vendosura. Një shembull i dukshëm i vlerës së bashkëjetesës dhe unitetit midis shqiptarëve, pavarësisht se cilit besim i përkasin (ose jo), ishte mbrojtja e hebrenjve gjatë Luftës së Dytë Botërore. Si rrjedhojë e tranzitit të sigurt për hebrenjtë që arratiseshin nga regjimet naziste, Shqipëria ishte i vetmi vend evropian me një popullsi më të madhe hebraike në përfundim të luftës se sa para fillimit të saj.

Praktikimi i fesë u ndalua gjatë regjimit komunist, por rifilloi në mënyrë të hapur pas rënies së tij. Shumë struktura fetare u

shkatërruan ose u rifunksionalizuan nga sistemi diktatorial, përveç disave që u konsideruan vepra arkitektonike me vlera te spikatura dhe që duheshin ruajtur. Pas rënies së regjimit komunist, Shqiptarët ishin të lirë për të praktikuar sërish besimet e tyre.

Demografikat e besimit në Shqipëri janë të shpërndara në formë rajonale. Shqipëria qendrore njihet për xhamitë e shumta, ndërsa jugu për objektet e kultit ortodoks. Shkodra është një shembull i spikatur i bashkëjetesës fetare, duke përfshirë një katedrale ortodokse, një katedrale katolike dhe një xhami e besimit myslyman, të gjitha në afërsi të njëra tjetrës. Katedralja më e madhe ortodokse e Tiranës, "Ringjallja e Krishtit," u shenjtërua në qershor 2014. Urdhri Bektashi, një sekt sufik islamik, zhvendosi selinë e tij në Tiranë në 1925 dhe e rihapi në 1991 pas rënies së komunizmit. Në veri, një pjesë e madhe e popullsisë ushtron besimin Katolik. Përgjatë shtrirjes së territorit të Shqipërisë, ekzistojnë gjithashtu një larmi vendesh të shenjta, të cilat tërheqin besimtarët dhe turistët duke u kthyer në destinacione të rëndësishme për pelegrinazh.

2.3 Roli i Kopshtit në Besimet

Gjatë historisë, bimët dhe kopshtet kanë pasur një rëndësi të thellë të shenjtë, duke formësuar tradita shpirtërore dhe mitologjike nëpër qytetërime. Një nga simbolët më të qëndrueshëm të kësaj tradite është Pema e Botës, një motiv universal që gjendet në shumë kultura — nga Yggdrasil i Norvegjisë, që lidh kozmosin së bashku, te Ceiba mesoamerikane, që mendohet të lidh qiellin, tokën dhe nënbotën. Ndërsa pemët e shenjta simbolizuan aksin e krijimit, koncepti i formalizuar kulturor i kopshtit ka rrënjët e tij më të hershme në Egjiptin dinastik, ku kopshtet e tempujve dhe pemët e shenjta kultivoheshin me kujdes si pasqyra tokësore të rendit hyjnor. Në kozmologjinë egjiptiane, krijimi besohej të kishte dalë nga një grumbull fillestar, ku lulja e parë e lotusit lajmëronte lindjen e perëndisë së diellit, Ra. Kopshtet, kështu, projektoheshin si mikrokozme simbolike të kësaj lindjeje të shenjtë, duke shërbyer si hapësira për adhurim, rituale dhe ripërtëritje. Ngushtësisht të lidhura me Osirisin, perëndinë e bimësisë, pjellorisë dhe rilindjes, këto kopshtet nuk ishin thjesht hapësira estetike, por simbole të ekuilibrit shpirtëror dhe kozmik.

Përtej Egjiptit, kopshti persian mori një rëndësi mistike, duke shërbyer si një urë mes materiales dhe metafizikes.

Mbështetur në mendimin zoroastrian dhe më vonë islamik, kopshtet persiane konceptoheshin si pasqyrime tokësore të parajsës, duke mishëruar simetrinë, harmoni dhe lojën e shenjtë të ujit dhe gjelbërimit. Prej këtij koncepti mistik e ka origjinën vetë fjala "parajsë", e nxjerrë nga termi i lashtë iranien *pairidaeza*, që do të thotë "kopsht i rrethuar". Kopshtet persiane ishin thellësisht simbolike, duke përfshirë elemente që pasqyronin rendin hyjnor, me lule që mbanin kuptime shpirtërore dhe alegorike. Po ashtu, në Azinë Lindore, kopshti Zen u konceptua si një peizazh meditativ që theksonte vetëdijen dhe natyrën kalimtare të ekzistencës. I ndikuar fillimisht nga kozmologjia daoiste dhe më pas i rafinuar përmes parimeve të budizmit Zen, këto kopshte u bënë hapësira për meditim, ku gurët, rëra dhe bimët e vendosura me kujdes simbolizonin kalueshmërinë e jetës dhe rrugën drejt iluminimit. Kjo qasje filozofike u shtri në konceptet budiste të Tokës së Pastër, një parajsë qiellore e lidhur me rilindjen dhe kalimin përtej.

Të tre besimet abrahamike në kozmologjinë e tyre vendosin kopshtin si një simbol të rëndësishëm fetar, me një rol dhe rëndësi të spikatur. Ndër shembujt e kopshteve me simbolikë të rëndësishme për besimet përfshihen Kopshti i Edenit, Kopshti i Parajsës dhe Xheneti.

Këto kopshte përfaqësojnë Krijuesin dhe bujarinë e tij dhe vlerësohen si elemente të rëndësishme për inkurajimin e vlerave të komunitetit, pranimit dhe paqes. Feja islamike ka konceptuar një tipologji fizike të mirë përcaktuar të kopshtit, që përfshin katër seksione të ndara nga uji, një element kyç që është i përbashkët për të tre fetë dhe simbolizon burimin e jetës. Në fenë kristiane, uji konsiderohet të ketë shumë funksione dhe kuptime të ndryshme, duke përfshirë rëndësinë e tij rituale në pagëzim, si dhe atributet e tij simbolike si një burim shërimi dhe pastrimi shpirtëror dhe fizik.

Kopshti në këto besime përfaqëson jo vetëm një hapësirë estetike dhe çlodhëse, por edhe një premtim të paqes dhe bashkimit me hyjnoren. Ky koncept e bën kopshtin një simbol të fuqishëm të besimit dhe shpresës, duke i lidhur njerëzit përmes një tradite të përbashkët dhe një vizioni të përjetshëm të paqes dhe harmonisë.

***Për më shumë informacion mbi ndërlidhjen midis kopshteve dhe besimit, mund të konsultoheni me librin "Sacred Geographies" nga Paul Devereux, një frymëzim i përmbledhjes më sipër.**

Në botë, ekzistojnë një numër precedentësh të parqeve me rëndësi dhe simbolizëm fetar. Këto parqe promovojnë kultivimin dhe ekspozimin e bimëve me rëndësi për besimin në fjalë.

Ndër parqet e besimit mund të listojmë:

Parku Kur'anor në Dubai

Parku Kur'anor në Dubai, i inauguruar në 2019, është një hapësirë unike kulturore dhe edukative e krijuar për të celebruar njohuritë botanike dhe shkencore të përmendur në Kur'anin e Shenjtë dhe traditën islame. I shtrirë në 64 hektarë, parku është i ndarë në 12 pemishte dhe një serë me klimë të kontrolluar, ku kultivohen 51 lloje bimësh të përmendura në Kur'an, përfshirë fikun, ullirin, hurmat dhe shegën, secila e shoqëruar me panele informuese që shpjegojnë rëndësinë e tyre në mësimet islamike, mjekësinë dhe ushqimin. Një nga atraksionet më të spikatura të parkut është Shpella e Mrekullive, një ekspozitë interaktive që ilustron disa nga tregimet dhe zbulimet shkencore të përmendura në Kur'an, duke përdorur teknologji moderne për të angazhuar vizitorët. Në të gjithë parkun ndodhen kioska informuese, të cilat ofrojnë shpjegime mbi vargjet kur'anore që përmendin bimët e ndryshme. Parku tërheq mijëra vizitorë çdo vit, përfshirë familje, studentë dhe turistë të interesuar në ndërthurjen e fesë, natyrës dhe qëndrueshmërisë. Ky park ofron një përvojë të qetë dhe meditative në zemër të Dubait.

Shtëpia e Familjes Abrahamike (Abu Dhabi)

Shtëpia e Familjes Abrahamike, e hapur zyrtarisht në 2023, është një projekt arkitektonik dhe peizazhi i dedikuar dialogut ndërfetar, mirëkuptimit dhe bashkëjetesës midis tre feve abrahamike: Islamit, Krishtëritimit dhe Judaizmit. E projektuar nga arkitekti i njohur Sir David Adjaye, kompleksi përbëhet nga tre objekte të veçanta, por të ndërlidhura: një xhami, një kishë dhe një sinagogë, ku secila pasqyron identitetin kulturor dhe traditat e shenjta të besimit përkatës. Kopshtet dhe sistemimet peizazhiste që rrethojnë ndërtesat janë një simbol i unitetit dhe harmonisë, duke përfshirë florën autoktone të Lindjes së Mesme, elemente uji dhe hapësira meditative të projektuara për reflektim personal dhe dialog ndërfetar. Pavijoni i vizitorëve ofron ekspozita, evente dhe leksione, të cilat eksplorojnë vlerat, historitë dhe kontributet e tre besimeve. Ky kompleks është kthyer në një pikë referimi kulturore dhe fetare, duke tërhequr studiues, uhdëheqës shpirtërorë dhe vizitorë nga e gjithë bota. Shtëpia e Familjes Abrahamike është një dëshmi e gjallë e fuqisë së respektit të ndërsjellë, dialogut kulturor dhe gjithëpërfshirjes fetare.

Kopshtet e Botës (Garten der Welt)

I vendosur në distriktin Marzahn-Hellersdorf të Berlinit, Kopshtet e Botës (Garten der Welt) janë një park i gjerë prej 43 hektarësh, që përmban kopshte të frymëzuara nga kulturat dhe fetë e ndryshme të botës. I hapur në 1987 dhe i zgjeruar gjatë dekadave, parku përfshin dizajne tradicionale dhe bashkëkohore të kopshteve nga Kina, Japonia, Koreja, Bali, Lindja e Mesme dhe Evropa, duke shfaqur vlerat, filozofitë dhe traditat artistike të çdo kulture.

Një nga hapësirat më të spikatura është Kopshti Islamik, i frymëzuar nga traditat e kopshteve andaluziane dhe perse me shatërvane, oborre gjeometrike dhe bimë aromatike, që pasqyrojnë tematikat e parajsës dhe qetësisë në dizajnin islamik. Kopshti i Krishterë, një tjetër element i rëndësishëm, përmban bimë me simbolika biblike, shtigje prej guri dhe hapësira reflektimi, që theksojnë meditimin dhe lidhjen me botën shpirtërore. Parku gjithashtu përmban pavijone tematike, hapësira meditimi dhe labirinte, duke krijuar një udhëtim shumëdimensional përmes peizazheve të ndryshme të botës. Ai shërben si një oaz urban dhe një urë lidhëse mes kulturave, duke theksuar gjuhën universale të natyrës, bukurisë dhe harmonisë shpirtërore.

Kopshtet Bahá'í (Haifa, Izrael)

Kopshtet Bahá'í në Haifa, një sit i Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s, u projektuan nga arkitekti iranian Fariborz Sahba dhe u përfunduan në 2001. Të shtrira në 19 tarraca përgjatë shpatit të Malit Karmel, kopshtet rrethojnë Mauzoleun e Báb-it, vendin e prehjes së pararendësit të Besimit Bahá'í. Projekti simetrik i kopshteve, me gjerdhe të mirëmbajtura, shatërvane dhe shkallë madhështore, simbolizon bashkësinë, harmoninë dhe paqen. Bimësia përfshin specie mesdhetare, si buganvilia, selvia dhe jakaranda, të zgjedhura me kujdes për rezistencën e tyre klimatike dhe vlerat estetike. Megjithëse vendi konsiderohet si qendër pelegrinazhi për Bahá'ítë, ai është gjithashtu një nga atraksionet më të vizituara në Izrael, duke tërhequr mbi 1 milion turistë çdo vit. Kopshtet janë të hapura për publikun pa pagesë, me ture të guiduara që shpjegojnë dizajnin dhe rëndësinë fetare të tyre. Mirëmbajtja e rreptë e garanton ruajtjen e pastërtisë dhe përsosmërisë së sitit, duke pasqyruar parimet e rregullit dhe bukurisë në Besimin Bahá'í. Për të ruajtur atmosferën e shenjtë dhe të qetë, në këtë vend nuk lejohen aktivitete tregtare.

Kopshti i Paqes (Dublin, Irlandë)

Kopshti i Paqes në Dublin, i njohur zyrtarisht si Kopshti i Përkujtimit, u projektua në 1988 si një homazh për ata që i kushtuan jetën promovimit të paqes në Irlandë. Peizazhi minimalist përfshin lisa autokton, tisa dhe lule të egra, duke simbolizuar qëndrueshmërinë dhe ripërtëritjen. Një gur përkujtimor prej graniti dhe një flakë e përjetshme, e ndezur në 2004 nga Presidenti i Irlandës, forcojnë mesazhin e pajtimit që përçon ky kopsht. Një burim uji simbolizon rrjedhën e kohës dhe procesin e shërimit, ndërsa shtigjet prej guri krijojnë një udhëtim meditues për vizitorët. I vendosur në zemër të Dublinit, kopshti është lehtësisht i aksesueshëm dhe tërheq mijëra vizitorë çdo vit, duke përfshirë banorë vendas dhe turistë që eksplorojnë monumentet historike të qytetit. Pllakat informuese ofrojnë njohuri mbi procesin e paqes në Irlandë dhe konfliktet e së kaluarës, duke e kthyer këtë hapësirë në një vend reflektimi dhe mësimi. Dizajni i tij i thjeshtë, por domethënës, e ka bërë atë një pikë qendrore për evente përkujtimore dhe takime ndërfaqetare. Kopshti qëndron i hapur gjatë gjithë vitit, duke ofruar një strehë të qetë nga jeta urbane.

Tempulli i të Gjitha Feve (Kazan, Rusi)

Tempulli i të Gjitha Feve në Kazan, Rusi, është një projekt arkitektonik dhe kulturor i jashtëzakonshëm, i iniciuar nga artisti dhe filantropi Ildar Khanov në 1992. Ndryshe nga vendet tradicionale të kultit, ky kompleks nuk funksionon si vend adhurimi, por është një përfaqësim simbolik i bashkësisë ndërfetare. Struktura përfshin elemente arkitektonike nga Krishterimi, Islami, Judaizmi, Budizmi dhe besime të tjera, me kupola shumëngjyrëshe, mozaikë dhe afreske, që shfaqin shprehje të ndryshme shpirtërore. Kopshtet përreth shfaqin bimësi autoktone të rajonit të Vollgës, si betulla dhe bliri, ndërsa skulpturat dhe instalacionet artistike e bëjnë këtë vend estetikisht të larmishëm. Brenda tempullit, salla e ekspozitave paraqet art ndërfetar, artefakte fetare dhe dokumente historike. Ky kompleks është bërë një nga pikat më të vizituara të Kazanit, duke pritur qindra mijëra vizitorë çdo vit, të cilët tërhiqen nga ngjyrat e ndezura dhe mesazhi i tij i paqes. Pavarësisht ndarjes nga jeta të Khanovit në 2013, artistë dhe mbështetës vendas vazhdojnë të zhvillojnë këtë projekt. Tempulli është i hapur për publikun dhe pret evente kulturore, diskutime ndërfetare dhe performanca artistike.

Memoriali i Dëshmorëve dhe Parku (Algjer, Algjeri)

Memoriali i Dëshmorëve dhe Parku në Algjer u projektua në 1982 nga skulptori polak Marian Konieczny, për të përkujtuar luftën për pavarësinë e Algjerisë. Në qendër të parkut qëndron Maqam Echahid, një monument 92 metra i lartë, i përbërë nga tri gjethe palme gjigante që mbështesin Flakën e Përvetshme, një homazh për ushtarët e rënë. Dizajni i memorialit është i frymëzuar nga arkitektura islamike dhe berbere, duke krijuar një simbol të fuqishëm të identitetit kombëtar. Peizazhi i parkut përfshin bimësi mesdhetare, si ullinj, selvi dhe shkurre autoktone, duke i dhënë hapësirës një ndjenjë solemniteti dhe force. Brenda parkut ndodhet Muzeu Kombëtar i Mujahideen, që ofron ekspozita mbi historinë koloniale dhe luftën për pavarësi të Algjerisë. Ky vend tërheq miliona vizitorë çdo vit, duke përfshirë nxënës, historianë dhe turistë të interesuar për të kuptuar të kaluarën e Algjerisë. Parku shërben gjithashtu si një vend për evente kombëtare, parada ushtarake dhe ceremoni përkujtimore, ndërsa shëtitorët e hijëzuara dhe pamjet panoramike ofrojnë një vend të qetë për reflektim.

Tohono Chul (Tucson, SHBA)

I themeluar në 1985, Tohono Chul është një kopsht botanik në Tucson, Arizona, i cili ndërthur ruajtjen e mjedisit me traditat kulturore indigjene të Tohono O'odham. Ky vend shtrihet në një sipërfaqe prej rreth 20 hektarë, duke shfaqur biodiversitetin e shkretëtirës Sonora, me kaktuse saguaro, pemë mesquite dhe ocotillo, përkrah ramadave tradicionale (struktura hijëzuese) dhe ndërtesave në stil adobe. Një muze në vend prezanton historinë indigjene dhe praktikën e qëndrueshme të jetesës në shkretëtirë, ndërsa galeritë artistike ekspozojnë vepra të artistëve vendas të popujve indigjenë. Vizitorët mund të eksplorojnë ekspozita informuese, shtigje të hijëzuara dhe një kafene me tematikë nga shkretëtira, e cila shërben kuzhinë rajonale. Kopshti tërheq mbi 100,000 vizitorë në vit, duke përfshirë dashamirës të natyrës, studiues dhe entuziastë të kulturës. Tohono Chul shërben si një strehë për biodiversitetin e shkretëtirës dhe një platformë për ruajtjen e trashëgimisë indigjene, duke forcuar lidhjen midis peizazhit, kulturës dhe identitetit.

Kopshti Japonez Setagayapark (Vjenë, Austri)

Kopshti Japonez Setagayapark në Vjenë u projektua në 1992 nga arkitekti i peizazhit Ken Nakajima si një simbol i miqësisë midis Japonisë dhe Austrisë, dhuruar nga qeveria japoneze. Ai ndjek parimet e dizajnit Zen, duke theksuar harmoninë, thjeshtësinë dhe ndërgjegjen shpirtërore. Peizazhi përfshin një pellg me peshq koi, rërë të sistemuar, fenerë guri dhe qershi në lulëzim, duke krijuar një oaz të qetë për reflektim dhe meditim. Dizajni ekuilibron me kujdes elementët natyrorë dhe strukturat e ndërtuara, duke përfshirë pemë të krasitura artistikisht dhe vendosje asimetrike të gurëve, tipike për kopshte të thata japoneze (karesansui). Në qendër të kopshtit ndodhet një pavijon çaji prej druri, ku mbahen ceremoni tradicionale të çajit, duke promovuar shkëmbimin kulturor. Kopshti gjithashtu pret ekspozita ciklike mbi filozofinë japoneze, artin dhe budizmin, duke rritur vlerën e tij edukative. Çdo vit, veçanërisht gjatë sezonit të lulëzimit të qershivë, mijëra vizitorë vijnë për të përjetuar këtë hapësirë. Si një urë kulturore mes Japonisë dhe Austrisë, kopshti ofron një shkëputje të qetë nga zhurma urbane.

Kopshti Japonez i Parkut Daisen (Osaka, Japoni)

Kopshti Japonez i Parkut Daisen, i vendosur në Sakai City, Osaka, u përfundua në 1989 si një homazh për estetikën tradicionale të kopshteve japoneze, i frymëzuar nga parimet Zen dhe Shinto. Kopshti përmban një kombinim të gurëve të vendosur me kujdes, florës sezonale dhe elementëve të ujit, duke krijuar një hapësirë meditative dhe përfshirëse. Pishat, iriset dhe kumbullat ndërrojnë ngjyrat sipas stinëve, ndërsa ujëvarat dhe pellgjet reflektuese shtojnë një ndjesi dinamike, por të qetë. Një nga tiparet kryesore të kopshtit është *chashitsu* (shtëpia e çajit) tradicionale, ku mbahen ceremoni çaji, duke i lejuar vizitorët të përjetojnë trashëgiminë japoneze nga afër. Urat prej druri i udhëheqin vizitorët përmes peizazhit, ndërsa fenerët e gurit të vendosur me kujdes përforcojnë atmosferën meditative. Një muze kulturor i vendosur pranë ofron informacione mbi filozofinë e dizajnit të kopshteve japoneze dhe historinë e Sakait. Kopshti është një nga destinacionet kryesore për vizitorët vendas dhe ndërkombëtarë, veçanërisht gjatë vjeshtës dhe sezonit të lulëzimit të qershive, duke shërbyer si një oaz shpirtëror dhe hapësirë për ndërgjegje dhe meditim.

Kopshtet e Xhamisë së Madhe Sheikh Zayed (Abu Dhabi, Emiratet e Bashkuara Arabe)

Kopshtet e Xhamisë së Madhe Sheikh Zayed rrethojnë njërën nga xhamitë më të mëdha dhe më të rëndësishme arkitektonikisht në botë, e përfunduar në 2007. Kopshtet u projektuan për të theksuar madhështinë e arkitekturës prej mermeri të bardhë të xhamisë, duke përfshirë shtigje të rreshtuara me palma, shatërvane dekorativë dhe bimë autoktone arabe. Peizazhi përmban pemë hurme, jasemin aromatik dhe bimësi të shkretëtirës, që reflekton klimën dhe trashëgiminë kulturore të rajonit. Një qendër vizitorësh moderne ofron ekspozita mbi artin islam, kaligrafinë dhe arkitekturën, duke shpjeguar detajet e ndërlikuara të projektit të xhamisë. Kopshtet ndriçohen gjatë natës, duke reflektuar sistemin e dritës qiellore të xhamisë, duke krijuar një atmosferë shpirtërore dhe mbresëlënëse. Çdo vit, vendi mirëpret mbi 6 milionë vizitorë, duke e bërë një nga destinacionet më të vizituara fetare dhe kulturore në botë.

2.4 Siti i konkursit

Siti i propozuar i konkursit ndodhet në zonën e Petrelës, në një sipërfaqje prej afërsisht **210,000 m²**. Pozicionimi buzë luginës të Erzenit dhe kontrasti i kodrave dhe luginave ka nxitur zhvillimin e strukturave turistike (hoteleri, bujtina dhe bar-restorante) dhe aktiviteteve sportive-turistike (Zip Line Albania). Në zonë dhe në afërsi të saj, ndodhen një sërë atraksionesh historike si Kalaja e Petrelës, vendbanimi antik i Persqopit dhe Muzeu i Historisë të Forcave të Armatosura. Siti ndodhet në një distancë 15 km në jug të Tiranës, buzë rrugës nacionale Tiranë-Elbasan, me lidhje të shpejta me aeroportin, Korridorin Blu (Korridori Adriatiko-Jonian që lidh Malin e Zi, Shqipërinë dhe Greqinë, Korridorin VIII (rruga Egnatia) dhe Portin e Durrësit.

Karakteristikat:

Koordinatat: 41.2579969580506N
19.863001973768398E

Sipërfaqja e sitit të konkursit: 210,000 m²

Sipërfaqja e pronës publike: 165,475 m²

Aksesi: Buzë rrugës së Petrelës, me akses në rrugën nacionale Tiranë-Elbasan;

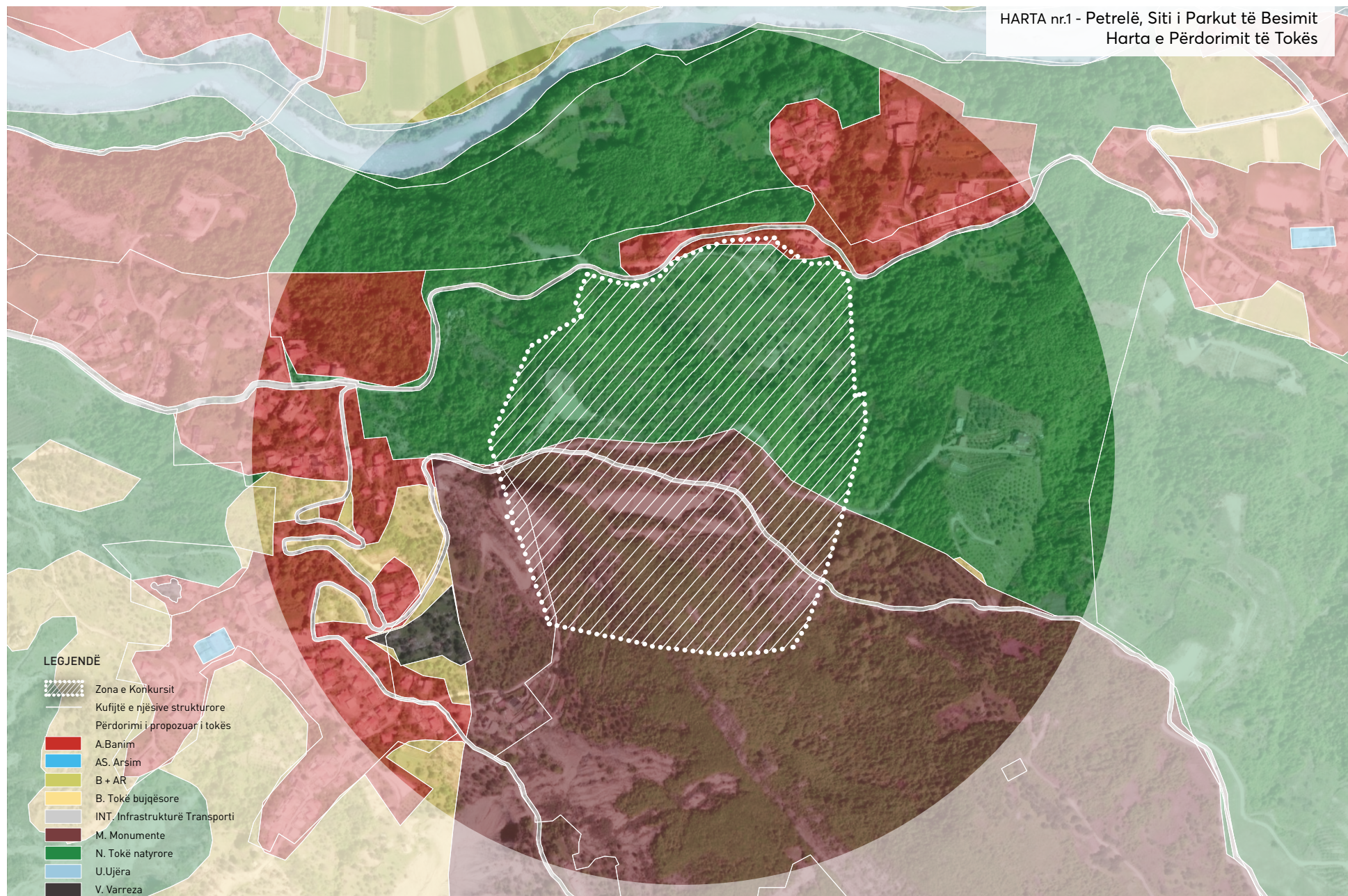
Distanca:

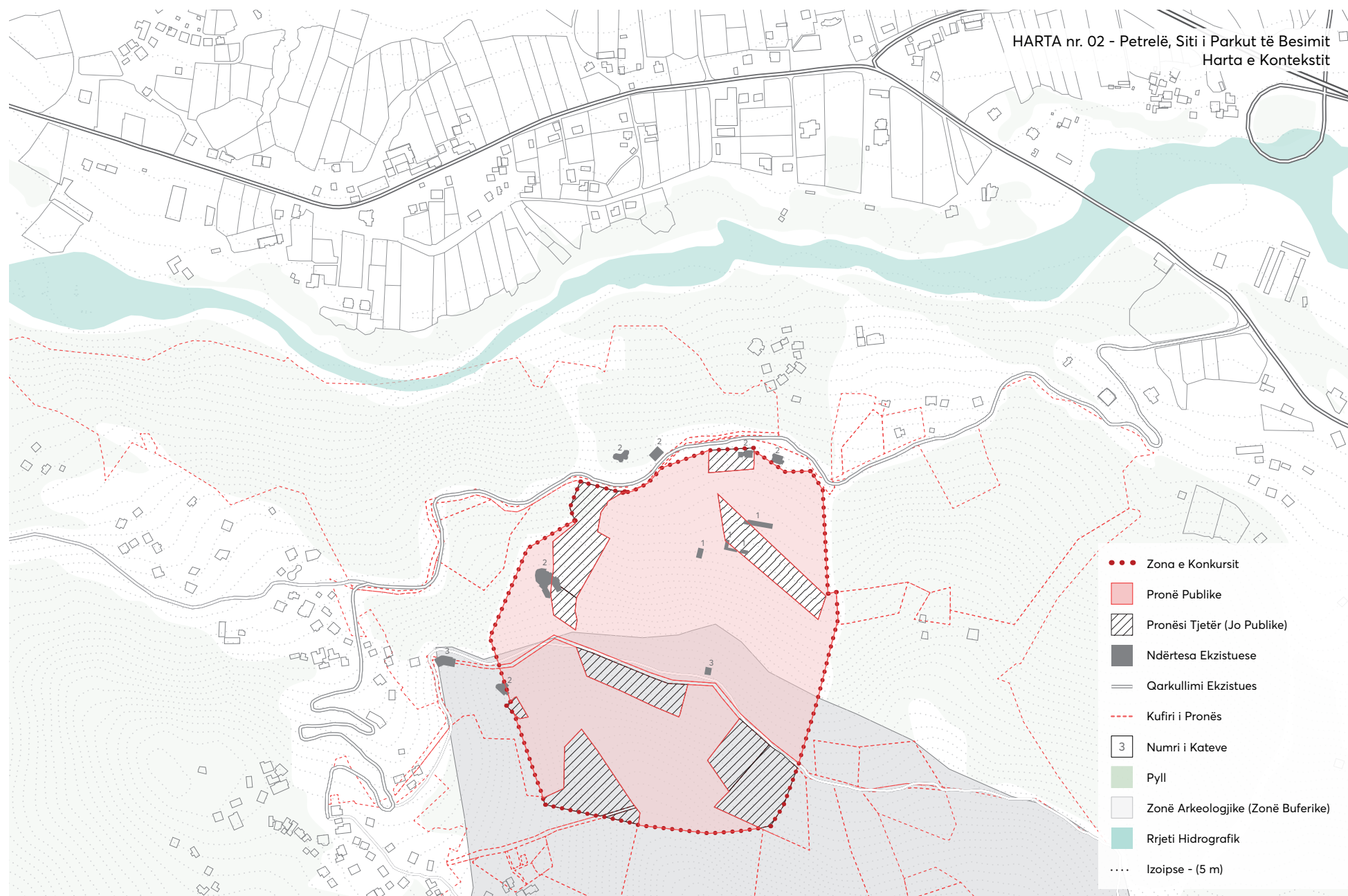
- Nga qendra e qytetit të Tiranës: 15 km
- Nga Aeroporti i Tiranës: 31.2 km

Harta 01: Pozicioni gjeografik

HARTA nr.1 - Petrelë, Siti i Parkut të Besimit
Harta e Përdorimit të Tokës

2.5 Programi i Projektimit

Propozimi duhet ti përmbahet kërkesave të përcaktuara nga termit e mëposhtme dhe duhet të jetë në përputhje me legjislacionin në fuqi për standardet dhe rregullat e projektimit dhe ndërtimit. Propozimet e suksesshme duhet të përmbushin kriteret minimale vijuese, të cilat nuk janë shteruese, por shërbejnë si udhëzime të nevojshme për një projektim efikas.

Programi Hapësinor

Ekipet pjesëmarrëse duhet që në projektin e tyre për Parkun e Besimit të realizojnë një program hapësinor që integron specifikat e mëposhtme hapësinore:

Programi i Peizazhit

Programi për këtë pjesë të masterplanit duhet të përfshijë:

- **Parku i Gjelbër:** Një park i madh bashkëkohor i fokusuar në besimet e ndryshme dhe lidhjen e tyre me natyrën i cili krijon mjedise të qeta për meditim, reflektim dhe çlodhje. Kjo hapësirë duhet t'i kushtohet promovimit të harmonisë ndërfetare dhe të nxjerrë

në pah rëndësinë e natyrës në jetën shpirtërore dhe kulturore. Dizajni i peizazhit duhet të ftojë vizitorët të ndalen dhe të reflektojnë, duke inkurajuar bashkëjetesën midis njerëzve të besimeve të ndryshme. Hapësira të projektuara me kujdes mund të ofrojnë vende për mbledhje, diskutime dhe reflektim.

- **Pavijoni i Pemëve dhe Bimëve:** Pavijoni do të strehojë bimë dhe pemë të rëndësishme, të cilat janë endemike të Shqipërisë, si dhe specie me rëndësi për besime të ndryshme. Kjo hapësirë shërben si një vend mbledhjesh dhe një platformë informuese, duke festuar lidhjen e shenjtë midis natyrës, njerëzimit dhe besimit. Vizitorët mund të thellojnë lidhjen e tyre me natyrën dhe të eksplorojnë rolin e saj në traditat fetare dhe shpirtërore. Disa bimë dhe pemë brenda pavijonit mund të kërkojnë një mjedis të kontrolluar për të lulëzuar, duke pasuruar përvojën dhe ruajtjen e këtyre specieve të çmuara.

Shënim: Edhe pse nuk është pjesë e programit hapësinor, një pjesë e konsiderueshme e territorit është e mbuluar me pyll të dendur. Kjo zonë duhet të integrohet në projekt me ndërhyrje minimale,

duke ruajtur prezencën e saj natyrore.

Programi - Hapësirat Kulturore

Programi për këtë pjesë të masterplanit duhet të përfshijë:

- **Pavijoni i Mirëseardhjes:** Një hapësirë mbresëlënëse që shërben si portë hyrëse dhe pikë orientimi për vizitorët. Ky pavijon duhet të projektohet për të krijuar një atmosferë mikpritëse dhe të qetë, duke reflektuar temat e tolerancës dhe bashkëjetesës ndërfetare.
 - Kapacitet të mjaftueshëm për të përballuar fluksin tipik të vizitorëve për Muzeun e Kujtesës, hapësirat për evente dhe hapësirat fetare.
- **Muzeu i Kujtesës:** Një muze i kushtuar viktimave të persekutimit fetar nën regjimin komunist, i cili do të ofrojë një përvojë edukative dhe reflektuese për vizitorët në lidhje me vuajtjet dhe rezistencën e komuniteteve fetare gjatë kësaj periudhe të errët të historisë shqiptare. Në këtë hapësirë, duhet t'i kushtohet një vëmendje e veçantë edukimit të brezave të rinj mbi rëndësinë e lirisë fetare dhe respektimin e të drejtave të njeriut. Përmes ekspozitave

interaktive dhe programeve edukative, muzeu synon ndërgjegjësimin e publikut për pasojat e intolerancës dhe shtypjes së besimeve fetare.

- Kapacitet për **30,000 vizitorë në vit**
- Sipërfaqe totale e parashikuar: **1000 m²** (indikative)
- **Struktura për Evente:** Hapësira të cilat ofrojnë mundësi për ngjarje të tilla si ceremoni; festa zyrtare sipas kalenderave fetare ose ekspozita të përkohshme dhe të përhershme të artit që pasqyrojnë temat besimit dhe natyrën. Këto ekspozita duhet të kenë kapacitet të akomodojnë sende dhe media të ndryshme, duke përfshirë objektet historike dhe natyrore, pikturat, skulptura, instalacione dhe art digjital si dhe të shërbejnë njëkohësisht si qendra edukative ku organizohen seminare, leksione dhe punëtori mbi temat e besimit, natyrës dhe artit.
 - Një hapësirë kryesore me kapacitet për të pritur deri në **500 të ftuar** për evente
 - Zona shtesë mund të projektohen për të akomoduar evente më të vogla
 - Hapësirat për evente mund të konfigurohen si një e vetme ose si një kombinim hapësirash, sipas

gjykimit të projektuesit, duke theksuar fleksibilitetin për të zhvilluar një gamë të gjerë eventesh të ndryshme.

- **Struktura për Besimtarët:** Kjo zonë përfshin hapësira të dedikuara për rite dhe evente fetare, të zbkuruara me elemente simbolike të secilit besim përkatës, ku, si individët ashtu edhe komunitetet fetare, mund të marrin pjesë në këto praktika. Këto hapësira duhet të projektohen për të qenë të hapura dhe mikpritëse për të gjithë, duke ofruar një strehë larg zhurmës dhe stresit të jetës së përditshme, duke respektuar të gjitha besimet fetare dhe praktikatat shpirtërore.
 - Projekti duhet të përfshijë disa hapësira fetare, secila e aftë të akomodojë mbledhje të vogla deri në **35-50 vizitorë**. Këto hapësira duhet të pasqyrojnë traditat fetare të ndryshme, duke **integruar simbolikën fetare** në një mënyrë të rafinuar dhe delikate.
 - Duhet të projektohen hapësira apo struktura të dedikuara për secilën nga besimet që praktikohen në Shqipëri, si edhe struktura shtesë për besimet e tjera të rëndësishme botërore, ndoshta edhe për ato pa përfaqësim lokal (këto ndoshta të integruara).

- Projektet duhet të konsiderojnë si vizitorët e ulur ashtu edhe ata në këmbë, duke garantuar aksesueshmëri dhe komoditet për praktika të ndryshme fetare.
- Për më tepër, çdo kërkesë specifike hapësinore, funksionale ose rituale, e nevojshme për përdorimin e duhur të këtyre strukturave, duhet të merret parasysh dhe të integrohet.

Program i Mirëqenies dhe Shërimit Shpirtëror

Përmbledhje e Programit:

Kjo pjesë e programit është krijuar për të promovuar një koncept unik të "mirëqenies shpirtërore" që integron shëndetin fizik me mirëqenien shpirtërore. I synuar si për vizitorët me qëndrim gjatë natës ashtu edhe për vizitorët ditorë, kjo qasje thekson ndërtimin dhe praktikatat miqësore me mjedisin për të përmirësuar rrugëtimin e çdo vizitori drejt një mirëqenieje dhe spiritualiteti më të lartë.

Parimi i integritetit: Propozimet duhet të sigurojnë që të gjitha hapësirat e programit të mirëqenies të jenë të lidhura në mënyrë të pandashme me përvojën e përgjithshme të mirëqenies, duke krijuar një atmosferë

shërimi dhe qetësie. Të gjitha shërbimet dhe ambientet e propozuara duhet të harmonizohen me programin më të gjerë të propozuar të parkut, pa ndërprerë veprimtaritë e synuara të parkut.

Planifikimi i Kapacitetit

Është thelbësore të sigurohet një kapacitet i mjaftueshëm si për vizitorët me qëndrim gjatë natës, ashtu edhe për vizitorët ditorë, duke parashikuar që koncepti i mirëqenies shpirtërore do të bëhet një atraksion kryesor. Përcaktimi i programit dhe shërbimet e përfshira janë në dorë të ekipit të projektimit, por duhet të jenë të projektuara me fleksibilitet dhe fizibilitet, për të garantuar qëndrueshmëri dhe sukses afatgjatë.

Hapësirat e Mirëqenies, Spiritualitetit dhe Shërimit

- **Integrimi i Mirëqenies:** Hapësirat e dedikuara për aktivitete të mirëqenies dhe shëndetit duhet të jenë të integruara në mënyrë të natyrshme me peizazhin, duke ofruar hapësirë të bollshme për të gjitha aktivitetet dhe akomodimet e nevojshme.
- **Strehat Mikpritëse:** Akomodimet do të konfigurohen në struktura të ulëta që do të shërbejnë si "streha" për të përmirësuar mirëqenien mendore dhe fizike, të

pajisura me elemente që promovojnë harmoninë mjedisore, mirëqenien e komunitetit dhe qëndrimin shpirtëror.

- **Kapaciteti i Parashikuar:** Projektimi i deri në **75 njësis** me konfigurime të ndryshme për të akomoduar profile të ndryshme vizitorësh, duke përfshirë turistët e mirëqenies, pelegrinët shpirtërorë dhe vizitorët VIP.

Akomodimi me impakt të ulët

- **Struktura të Qëndrueshme:** Akomodimet shitesë që mbështesin konceptin e mirëqenies shpirtërore duhet të ndërtohen me ndikim minimal në mjedis, në përputhje me vizionin e qëndrueshëm të parkut. Këto njësi janë një pjesë thelbësore e përvojës së mirëqenies, të projektuara për të mbështetur infrastrukturën e gjelbër të parkut dhe për të ruajtur praktikën e qëndrueshme.
- **Kapaciteti i Parashikuar:** Projektimi i **25 njësis** shitesë me konfigurime të ndryshme për të akomoduar individë dhe grupe që kërkojnë retreat-e holistike për mirëqenie

Restorante

Shërbime që ofrojnë një larmi ushqimesh dhe pijesh të ndryshme, duke respektuar preferencat fetare dhe dietike të vizitorëve.

- Kapaciteti për të akomoduar lehtësisht fluksin tipik të vizitorëve në hapësirat kulturore të parkut si dhe të ftuarve në strukturat e mikpritjes.
- Ky funksion mund të mendohet i qëndëruar, ose bashkëlidhur strukturave e grupstrukturave të veçanta.

Infrastruktura

Lëvizshmëria brenda Parkut

Plani kryesor duhet t'i japë përparësi **lëvizshmërisë së brendshme efikase dhe të qëndrueshme**, duke siguruar një qarkullim të pandërprerë për **këmbësorët, çiklistët dhe mënyrat alternative të transportit**. Parkimi, menaxhimi i rrjedhës së trafikut dhe pikat e dedikuara të aksesit duhet të planifikohen për të minimizuar bllokimet dhe për të rritur aksesueshmërinë, duke mundësuar rritjen e ardhshme të numrit të vizitorëve.

Lidhjet Rajonale dhe Aksesit

Ekipet e projektimit duhet të vlerësojnë mundësinë e **zgjerimit ose përmirësimit të rrugëve** të aksesit për të lehtësuar hyrjen në Parkun e Besimit nga të gjitha drejtimet kryesore, veçanërisht nga Tirana dhe Elbasani, si dhe nga korridoret kryesore kombëtare. Strategjitë mund të përfshijnë krijimin e lidhjeve të reja, përmirësimin e

akseve ekzistuese, përmirësimin e lidhjeve me transportin publik dhe shërbime të dedikuara të autobusëve, duke lehtësuar aksesin për vizitorët që mbërrijnë me mënyra të ndryshme transporti. Një qasje multimodale do të integrojë Parkun e Besimit në rrjetin rajonal të transportit, duke mbështetur rolin e tij afatgjatë si një destinacion kryesor kulturor dhe shpirtëror.

Koncepti i peizazhit

Përveç kërkesave hapësinore të specifikuar më sipër, propozimi duhet të integrojë gjithashtu një vizion peizazhi që bashkon një shumëllojshmëri të specieve të bimëve dhe pemëve që mbartin rëndësi simbolike fetare, veçori endemike ose janë të qëndrueshme duke pasur parasysh rajonin dhe klimën. Vizioni duhet të integrojë elementet dhe parimet në vijim, duke përfshirë:

- **Peizazhet Simbolike:** Përfshihen peizazhe dhe struktura të frymëzuara nga simbolet fetare dhe mjedisi malor i zonës.
- **Uji:** Integroheshet uji si simbol i jetës dhe pastrimit në peizazh.
- **Hapësira për Komunitetin:** Krijohen hapësira për t'u mbledhur komuniteti dhe për dialog ndërfaqetor, me

ritet fetare të kufizuara në orare dhe evente të programuara.

- **Informim dhe Ndërgjegjësim:** Përdoren tabela dhe ekspozita për edukimin e vizitorëve mbi trashëgiminë e përbashkët dhe simbolikën e bimëve në besimet abrahamike
- **Diversitet Botanik:** Shfaqen bimë dhe pemë vendase shqiptare.
- **Dizajn i Qëndrueshëm:** Zbatohen praktika miqësore me mjedisin, si mbledhja e ujërave të shiut, peizazhi me bimë vendase, energjia e rinovueshme dhe reduktimi i mbetjeve.

Lista e Bimësisë

Ekziston një shumëllojshmëri bimësh me rëndësi të veçantë ose që përmenden në traditat abrahamike. Për të reflektuar këtë përbashkësi midis besimeve kryesore, rekomandohet që, kur është e mundur, këto bimë të integrohen në propozimin e peizazhit. Më poshtë jepet një listë e pjesshme e specieve bimore me rëndësi në tekstet fetare të traditës abrahamike:

- Palma e **Hurmave** (Phoenix dactylifera)
- Fiku dhe Fruti i **Fikut** (Ficus carica)
- Vreshti i **Rrushit** (Vitis vinifera)
- Selvia (Cupressus sempervirens)
- Mustarda e Zezë (Brassica nigra)

- Druri dhe Lulja e Mirtit (Myrtus)
- Druri Tamariks (Tamarix aphylla)
- Xhenxhefili (Ginger)

Për sa i përket specieve bimore me rëndësi fetare, pema e ullirit, shëgës dhe xinxifes kanë një vlerë të veçantë si në rajon ashtu edhe për besimet e ndryshme abrahamike (Judaizëm, Krishterim dhe Islam) dhe duhet t'i kushtohet një rëndësi e veçantë në propozimin e peizazhit.

Simbolika e pemës së ullirit

- Shqipëria: Pema kombëtare e Shqipërisë (Minahan, 2009), e cila ka qenë pjesë e kulturës dhe bujqësisë së vendit prej mijëra vitesh.
- Judaizmi: Pema e ullirit konsiderohet një simbol i paqes dhe rilindjes, veçanërisht në historinë e profetit Noe.
- Krishtërimi: Pema e ullirit ka qenë simbol i paqes falë historisë së Arkës së Noes, po ashtu për vajtjen e shenjtë dhe përmendet 25 herë në Bibël.
- Islami: Konsiderohet si fryt i bekuar në Islam dhe përmendet 6 herë në Kur'anin e Shenjtë.

Fig 10: Pema e ullirit

Simbolizmi i shegës:

- Shqipëri: Shega është pjesë e kulturës shqiptare prej 1000 vitesh dhe gjendet në mozaikë nga shekulli IV para Krishtit. Një simbol i bukurisë dhe pjellorisë.
- Judaizmi: Një simbol i drejtësisë dhe Dhjetë Urdhërimeve.
- Krishtërimi: Një simbol i ringjalljes së Krishtit dhe simbolizon jetën pas vdekjes.
- Islami: Thuhet se çdo kokërr shege është një mesazh nga parajsa dhe një nga katër kopshtet në Xhenet përmban shegë.

Fig 11: Pema e shegës

Simbolika e pemës së xinxifes:

- Shqipëri: Mbjellë në vende varrimi për t'u mbrojtur nga shpirtat e këqinj.
- Judaizmi: Një simbol i qëndrueshmërisë dhe një simbol i shpirtit.
- Krishtërimi: Shpesh lidhet me Kurorën e Gjembave të Krishtit.
- Islami: Një simbol i Xhenetit, shtati i gjatë i pemës përfaqëson qëndrueshmërinë e besimit.

Fig 12: Pema e xinxifes

Lista e specieve bimore të përmendura në tre besimet kryesore abrahamike

Bimë/Pemë të përmendura në Kur'an dhe Sunet

- Palma e hurmave
- Shega
- Fiku
- Ulliri
- Rrushi
- Hudhra
- Qepa
- Mustarda e zezë
- Kastraveci
- Kungulli
- Lule narcisi
- Thjerrëzat
- Xhenxhefil
- Borziloku
- Banania
- Kungulli/Kungulli veror
- Pema e kedrit
- Pema tamariske
- Akacia
- Pema e kamforit

Bimë/Pemë të përmendura në Shkrimet e Krishtere

- Palma e hurmave
- Shega
- Fiku
- Ulliri
- Rrushi
- Hudhra
- Qepa
- Mustarda e zezë
- Kastraveci
- Kungulli
- Lule narcisi
- Molla
- Bajamja
- Pema e kedrit
- Pema tamariske
- Akacia
- Pema e kanellës
- Pema e kamforit
- Gjemba e Krishtit

Bimë/Pemë të përmendura në Shkrimet Hebraike

- Palma e hurmave
- Shega
- Fiku
- Ulliri
- Rrushi
- Hudhra
- Qepa
- Mustarda e zezë
- Pema e kedrit
- Pema e kamforit
- Kastraveci
- Kungulli
- Lule narcisi
- Bajamja
- Kania (bimë aromatike)
- Elbi
- Pema jujube
- Gruri
- Dhe shumë të tjera

Acacia

Bajame

Molla

Banane

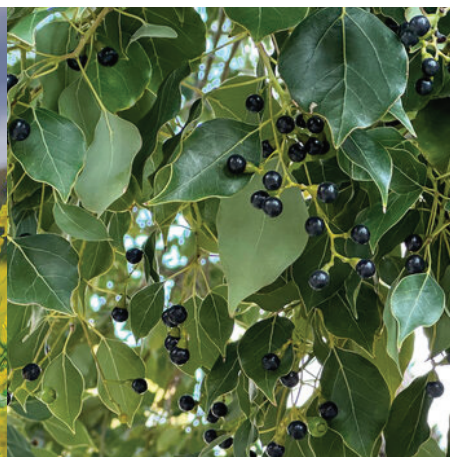
Elbi

Borzilok

Mustard e zezë

Kamfor

Kallam

Kedër

Euphorbia milii

Kancellë

Kastravec

Narcis

Palma e hurmës

Fiku

Hudhra

Xhinxher

Kungull

Rrushi

Xinxife

Thjerrëza

Ulliri

Qepa

Shega

Kungulli

Tamrarix

Gruri

2.6 Qëllimi dhe pyetjet e konkursit

Konkursi synon të krijojë dhe zhvillojë propozime të integruara, që sintetizojnë vlerat e përbashkëta të bashkëjetesës dhe harmonisë, të shprehura përmes hapësirës dhe natyrës, ndërkohë që mbetet fleksibël për të përmbushur nevojat praktike të komuniteteve, vizitorëve, individëve dhe të gjithë aktorëve të tjerë të shoqërisë. Hapësira duhet të jetë gjithëpërfshirëse, shumë e orientuar drejt natyrës, e përshtatshme për praktikën individuale dhe kolektive të besimit, e ndjeshme ndaj kontekstit të saj dhe në fund, duhet të integrojë praktikat më të mira në projektimin dhe inxhinierinë e hapësirave ose programeve funksionale të ngjashme.

Rreth projektimit

Konkursi duhet të gjenerojë propozime për koncepte projektimi frymëzuese, kreative dhe të përshtatshme, që zhvillojnë dhe transformojnë sitin e zgjedhur në një park të karakterizuar nga hapësira të gjelbra të bollshme, të qëndrueshme dhe simbolikisht të përshtatshme. Parku duhet të jetë njëloj i aksesueshëm nga të gjithë individët dhe komunitetet fetare, ndërkohë që siguron përmbushjen efektive të strukturave dhe

ndërtesave të nevojshme të specifikuara brenda programit hapësinor.

Në realizimin e këtij vizioni që integron arkitekturën, kulturën dhe peizazhin në një plan koheziv, sugjerohet që projektuesit të përdorin një qasje të **dizajnit të eksperiencës**, duke u konsultuar, nëse e nevojshme, me ekspertë të fushës për të krijuar një narrativë hapësinore gjithëpërfshirëse, frymëzuese dhe emocionalisht prekëse për një gamë të gjerë aktorësh dhe përdoruesish të mundshëm.

Propozimi i Projektimit

Propozimet duhet të përputhen me kërkesat e paraqitura në Thirrjen dhe dokumentacionin përkatës, me aspiratat e mëposhtme:

- **Promovimi i Parkut të Besimit** si një monument i veçantë për vlerat e përbashkëta të popullit shqiptar, si uniteti, komuniteti, vëllazëria dhe bashkëjetesa fetare.
- **Sigurimi i programimit dhe projektimit funksional** që trajtojnë në mënyrë bindëse çështjet dhe kërkesat e përshkruara në Thirrje.
- **Sigurimi i një vendi që mishëron paqen,**

relaksin, meditimin dhe reflektimin, të vendosur në periferinë e qytetit, por të izoluar nga streset e hapësirës urbane.

- **Rritja e vlerave estetike dhe urbane** të sitit përreth, duke e kthyer atë në një destinacion të gjallë dhe dinamik për komunitetet lokale dhe vizitorët.
- **Hartimi i një programi atraktiv dhe të larmishëm të "mirëqënies shpirtërore"**, duke krijuar një ofertë holistike turizmi dhe shërbimesh të lidhura me mirëqënien dhe spiritualitetin, të integruara në një infrastrukturë të qëndrueshme mikpritëse
- **Integrimi i mundësisë për një program rigoroz kulturor dhe edukativ**, duke përfshirë hapësira muzeale, zona ekspozite dhe instalacione interpretative, për të festuar historinë dhe traditat e pasura fetare të Shqipërisë, ndërkohë që inkurajon dialogun dhe harmoninë ndërmjet kulturave
- **Krijimi i një modeli të zbatueshëm që siguron** mirëmbajtjen dhe operimin e parkut me kosto të ulët ose pa kosto për komunitetet lokale.
- **Shndërrimi i zonës në një destinacion kryesor** për vizitorët lokalë dhe të rajonit, veçanërisht ata me interes në kulturën dhe historinë shqiptare, natyrën dhe besimet botërore si dhe vizitorët që kërkojnë një eksperiencë të standardit

botëror në turizmin e mirëqenies dhe spiritualitetit

- **Krijimi i një parku të nivelit të lartë që integrohet me teknologjinë më të fundit**, me një katalog të gjerë bimësh dhe pemësh, që gjithashtu funksionon si një vend për edukimin e brezave të rinj mbi vlerat e botës natyrore dhe mbrojtjen e mjedisit.
- **Integrimi i peizazheve të krijuara në një vizion holistik** të pajisur me disa struktura ikonike, ndërtesa, monumente, hapësira të mbyllura dhe të hapura, që do të përmbushin kërkesat e programit hapësinor dhe do të shërbejnë si një shembull i shkëlqyer për projekte të ngjashme të ardhshme në rajon dhe përtej.

Pyetje kryesore të projektimit

Një propozim i suksesshëm duhet të adresojë pyetjet në mënyrë gjithëpërfshirëse dhe kreative:

- **Dizajni i Peizazhit të Shenjtë dhe të Qëndrueshëm**
 - Si mund të përfshihen cilësitë e kopshtëve dhe bimëve të përmendura në shkrimet e shenjta në projektin e peizazhit?
- Si mund të integrohen këto elemente me vlerat moderne të qëndrueshmërisë dhe traditat e Shqipërisë për bashkëjetesën fetare?
- **Integrimi me Mjedisin**
 - Cilat strategji projektimi mund të sigurojnë një lidhje harmonike mes peizazhit të parkut dhe kontekstit përreth tij?
 - Si mund të sintetizohen natyra, komuniteti dhe spiritualiteti pa ndërprerje në projektimin e parkut?
- **Hapësira Publike për Angazhimin Kulturor dhe Shpirtëror**
 - Si mund një seri hapësirash publike të mbështesë funksione të ndryshme si rekreacioni, takimet, ngjarjet kulturore, dialogu ndërfaqor, meditimi dhe arsimi?
 - Si mund të promovojnë këto hapësira kuptimin kulturor dhe të forcojnë lidhjen e njeriut me natyrën? **Hapësira**
- **Përkujdesja Mjedisore dhe Biodiversiteti**
 - Si mund të bëhet parku një model për mbrojtjen e mjedisit, duke ruajtur larmishmërinë natyrore dhe ekosistemet?
 - Si mund të shërbejë si një destinacion për rikthimin në natyrë dhe si një

laborator i gjallë për ndërgjegjësimin mjedisor?

- **Turizmi i Qëndrueshëm dhe Akses Pubik**
 - Si mund të integrohen funksionet turistike—përfshirë shërbimet e mirëqenies shpirtërore, mikpritjen dhe restorantet—pa e kompromentuar aksesin e lirë, shpirtin e komunitetit dhe harmoni fetare?
 - Si mund të kontribuojnë këto funksione në vetëqëndrueshmërinë financiare të parkut?
- **Strehime Shpirtërore dhe Akomodime Ekologjikisht të Ndërgjegjshme**
 - Si mund të projektohen akomodimet për mirëqenien shpirtërore për të ofruar eksperiencë të tërheqjes që thellojnë lidhjen e vizitorit me natyrën dhe shpirtëroritetin?
 - Si mund të përzihen këto akomodime në mënyrë harmonike me peizazhin duke minimizuar ndikimin ekologjik?

2.7 Objektivat e konkursit

Produkti i konkursit do të jetë Projekti i Masterplanit për "Parkun e Besimit në Tiranë," dhe strukturave përbërëse të tij, i vendosur në zonën e Petrelës. Ky konkurs ka për qëllim të zbulojë një vizion dhe strategji unike që integrojnë arkitekturën, peizazhin dhe urbanistikën për të krijuar një hapësirë që mund të shfaqë në mënyrë efektive vlerat kulturore dhe morale të feve të ndryshme, duke u bërë kështu një simbol i unitetit dhe bashkëjetesës për komunitetin. Kjo strategji duhet të ofrojë një ambient mikpritës, që komunikon mesazhin e paqes, tolerancës dhe dialogut të ndërsjellë.

Grupet pjesëmarrëse pritët të sjellin ide dhe zgjidhje origjinale të projektimit të frymëzuara nga përshkrimet e peizazheve në tekstet e shenjta, si dhe nga vlera e bashkëekzistencës fetare, që përkufizon kulturën e kombit shqiptar.

Në praktikë, një propozim i suksesshëm duhet të krijojë një lidhje të fortë ndërmjet natyrës, komunitetit, kulturës dhe fesë. Propozimet e projekteve duhet të përqendrohen në rëndësinë e krijimit të hapësirave kolektive narrative, të cilat theksojnë harmoni në përgjithësi dhe

harmoni fetare, dhe që shërbejnë si platforma për dialog dhe ndërveprim. Në të njëjtën kohë, kërkesat praktike për mirëmbajtjen dhe aktivizimin e kësaj hapësire përtej vlerave të saj komunitare dhe kulturore duhet të realizohen përmes një numri atraksionesh dhe shërbimesh të tjera që mund të ofrohen për vizitorët dhe mysafirët.

Një propozim i suksesshëm, përveç përmbushjes së programit dhe kriterëve hapësinore të mësipërme, duhet të ofrojë një përgjigje efektive ndaj konsideratave kyçe të mëposhtme përmes zgjidhjes dhe vizionit të ofruar:

- **Integrimi me Karakteristikat Ekzistuese Urbane dhe të Peizazhit**

- o Studio kontekstin socio-kulturor dhe programin hapësinor, analizo konfiguracionet e ndryshme të përshtatshme për Parkun dhe propozo një plan të detajuar të projektimit të peizazhit.
- o Studio hartën lokale të gjelbërimit dhe "rrjetin e gjelbër" të hapësirave në zonën e Petrelës dhe integro në bimësinë e parkut llojet më të përshtatshme dhe më përfaqësuese
- o Siguro vazhdimësinë urbane dhe

të peizazhit në të gjithë zonën e konkursit nëpërmjet një propozimi peizazhi të frymëzuar nga cilësitë e kopshteve të përmendura në librat e shenjtë, dhe që pasqyron bashkëjetesën fetare të popullit shqiptar.

- o Përmirëso cilësinë e infrastrukturës rrugore duke e projektuar në mënyrë efektive për të balancuar format e ndryshme të mobilitetit (ecje, biçikletë, transport publik, makina) dhe duke mbështetur njëkohësisht konceptin e përgjithshëm të projektit të peizazhit.
- o Siguro një qasje të qëndrueshme, dhe të ndjeshme ndaj karakteristikave dhe elementeve të veçanta të peizazhit, për sitin e konkursit në veçanti dhe zonën përreth në përgjithësi.

- **Specifikimet e Projektimit**

- o Siguro hapësira për demografika të ndryshme moshe, kombësie, feje dhe profesionesh, të integruara me ndërtimet, peizazhin, infrastrukturën urbane dhe kontekstin hapësinor ekzistues.
- o Siguro që parku të shndërrohet në një vend takimi dhe mbledhjeje për

- qytetarët dhe vizitorët e të gjitha kategorive demografike, duke iu përgjigjur një gamë të ndryshme nevojash dhe duke ofruar një larmi përvojash në të gjithë territorin e tij.
- o Projekto një park meditativ me shumë xhepa dhe pika atraktive, në gjendje të ofrojë një mori vendesh për të dyja, vetminë e qetë dhe dialogun e gjallë.
 - o Siguro kapacitetet për një program kulturor të pasur, i cili integron muzetë, eventet, ekspozitat, mbledhjet e njerëzve dhe hapësirat për besimtarët.
 - o Siguro një qasje të ndjeshme dhe të kujdesshme ndaj projektimit të strukturave të ndryshme dhe shërbimeve turistike në të gjithë parkun, duke siguruar një integrim harmonik ndërmjet aktiviteteve sociale, kulturore dhe turistike që zhvillohen në park.
- **Karakteristikat Kryesore dhe pikat e referimit**
 - o Siguro që Parku të kthehet në një qendër të re të jetës publike, diskutimeve, kulturës dhe bashkëjetesës në zonën ku do të zhvillohet projekti.
- o Krijë një koncept të ri të "komunitetit" dhe "banimit" përmes shtresave të ndryshme të përvojës së parkut.
 - o Zhvillo hapësira publike që ofrojnë vende për përvoja kolektive të ndryshme, dialog dhe meditim.
- **Bimësia dhe Atmosfera**
 - Studio për të integruar bimësinë dhe atmosferën e peizazhit të përmendur në tekstet e shenjta.
 - Propozo një strategji për integrimin e mobiljeve urbane të projektuara kontekstualisht që mund të përdoren gjatë gjithë vitit.
 - Studio dhe dokumento atmosferat, bimësinë dhe peizazhet e përshkruar në tekstet e shenjta, për të informuar propozimin dhe projekt-idenë e masterplanit.
 - **Qëndrueshmëria dhe Inovacioni**
 - Promovo zhvillimin e qëndrueshëm dhe inovativ, duke e lidhur projektin me vlerat e qëndrueshmërisë mjedisore, infrastrukturës së gjelbër dhe një qasje përshtatëse ndaj ndryshimeve klimatike.
- **Plani i Veprimit dhe Kostot**
 - Propozo një plan veprimi për implementimin konkret të ndërhyrjeve të nevojshme.
 - Vlerëso kostot paraprake për propozimin.
 - **Aktivizimi i Sitit**
 - o Propozo një strategji për mbajtjen aktive të sitit gjatë gjithë vitit, duke siguruar frekuencë të lartë të aktiviteteve komerciale dhe kulturore në çdo sezon.
 - o Shqyrto mundësitë si Parku i Besimit mund të integrohet dhe të jetë koherent, duke u konceptuar si një hapësirë e vetme dhe e bashkuar, por që ofron një gamë përvojash që mund të integrojnë në mënyrë adekuate kompleksitetin e programit.

3.1 Shërbimet që kërkohen

Faza 1: Shprehja e interesit dhe pranueshmëria (Përzgjedhja)

1. Të dorëzohet propozimi paraprak i masterplanit;
2. Të dorëzohen dokumentet mbështetëse të aplikimit;
3. Dokumentet të dorëzohen në adresën e Organizatorëve të Konkursit (kopje elektronike dhe fizike) brenda afatit të përcaktuar.

Faza 2: Dorëzimi i propozimeve të koncept-idesë

- Të detajohet propozimi për projekt-idenë e masterplanit dhe projekt-idetë për strukturat programike, sipas kërkesave të Detyrës së Projektimit ;
- Të përgatiten materialet shoqëruese, duke përfshirë:
 - o Maketin,
 - o Raportin e projektit,
 - o Preventivin paraprak të propozimit (kostot e zbatimit), dhe
 - o Vlerën e përlogaritur për hartimin e projekteve të zbatimit (tarifa e projektimit).

- Dokumentet të dorëzohen në adresën e Organizatorëve të Konkursit (kopje elektronike dhe fizike) brenda afatit të përcaktuar;
- Të prezantohet propozimi i projekt-idesë së masterplanit përpara Jurisë (në datën që do të përcaktohet).

3.2 Dokumentet e aplikimit

Aplikantët në konkurs duhet të dorëzojnë disa dokumente, për të plotësuar kërkesat e konkursit për Fazën 1 dhe Fazën 2. Këto dokumente janë të karakterit ligjor, informues dhe projektues.

Çdo detaj në lidhje me dokumentacionin që duhet dorëzuar për t'u kualifikuar në konkurs do të jepet në shtojcën 9 të DST-ve. Lista e mëposhtme është vetëm për qëllime informimi; ju lutemi t'i referoheni dokumentit të lartpërmendur për kërkesat dhe formularët e plotë zyrtarë që duhen dorëzuar.

Dokumentet dhe dorëzimet për Fazën 1

Dorëzimet duhet të lidhen si dy dokumente PDF, të organizuar në kapituj të renditur dhe të titulluar sipas strukturës më poshtë, ku Metodologjia, Deklarata e Vizionit

dhe Ilustrimet e Konceptit (Paraprak) do të përbëjnë një Dosje dhe pjesa tjetër e Dokumenteve do të përbëjnë Dosjen tjetër.

Lidhjet e mirëorganizuara do ta ndihmojnë Autoritetin Organizues dhe anëtarët e jurisë që të vlerësojnë përputhshmërinë e çdo dorëzimi me kërkesat e DST-së

Ju lutemi, ndiqni këto udhëzime!

Kriteret e përgjithshme të pranueshmërisë/ kualifikimit

Kriteret përmbushen me dorëzimin e përmbledhjes së "Formularit të vetë-deklarimit" të aplikantit/ ofertuesit, në ditën e dorëzimit, sipas shtojcës 10 të DST-ve

- Në rastin e një Bashkimi Shoqërisht të Ofertuesve, secili anëtar ofertues i grupit duhet të dorëzojë vetë-deklarimin e sipërpërmendur
- Në rastet kur aplikanti/ ofertuesi do të mbështetet në kapacitetet e subjekteve të tjera, "Formulari i vetë-deklarimit" i sipërpërmendur duhet dorëzuar edhe nga entitetet mbështetëse.
- Kriteret e përgjithshme të kualifikimit nuk duhen ndryshuar nga Autoriteti Organizues. Në çdo rast, Autoriteti Organizues ka të drejtën të kryejë

verifikimet e nevojshme për vërtetësinë e informacionit më sipër të deklaruar nga aplikanti/ ofertuesi.

- Nëse aplikimi paraqitet nga një Bashkim Shoqërisht të aplikantëve/ ofertuesve, aplikantët/ofertuesit duhet të ofrojnë: një marrëveshje bashkëpunimi ndërmjet tyre, ku caktohet përfaqësuesi, dhe detyrat/përgjegjësitë që merr përsipër të realizojë secili prej anëtarëve të bashkimit të shoqërive.
- Nëse një aplikant/ofertues dëshiron të mbështetet në kapacitetet e subjekteve të tjera, ai/ajo i vërteton autoritetit ose entit kontraktor se do të ketë në dispozicion burimet e nevojshme, duke dorëzuar një angazhim me shkrim të këtyre subjekteve për këtë qëllim.

Secili ekspert/operator ekonomik, lejohet të marrë pjesë si anëtar i vetëm 1 (një) ekipi (qoftë si nënkontraktor, subjekt mbështetës, apo anëtar i bashkimit të operatorëve). Përfshirja në më shumë se një skuadër, është rast i konfliktit të interesit dhe përbën shkak për refuzimin e kërkesës për pjesëmarrjen në Konkursin e Projektimit.

Kriteret e veçanta të kualifikimit

Aplikuesi/ofertuesi duhet të dorëzojë:

1. **Shprehje interesi;**
2. **Deklarata e Përbërjes së Ekipit;**
3. **Jetëshkrimet (CV-të) e ekipit** (ku evidentohen përvojat e mëparshme të lidhura me projektin), portfoli (i kryearkitektit/studios drejtuese dhe projektuesve) dhe licencat përkatëse;
4. **Metodologjia, Deklarata e vizionit dhe vizatimet + ilustrimet e konceptit paraprak:** Secili aplikant/ofertues do të dorëzojë një deklaratë vizioni me shkrim për konceptin e tyre të propozuar, të shoqëruar me material grafik të mjaftueshëm që anëtarët e jurisë të mund të kuptojnë dhe vlerësojnë konceptin në mënyrë të paanshme. Qartësia në paraqitjen e materialeve do të mbështesë përcjelljen e idesë tek Grupi i Punës/Juria.
5. **Kapaciteti ekonomik dhe financiar:** Për të provuar kapacitetet financiare dhe ekonomike operatorët ekonomikë duhet të paraqesin vërtetim për xhiron vjetore për vitet 2022, 2023, 2024, ku vlera e xhiros për të paktën një nga vitet e periudhës së kërkuar duhet të jetë jo më e vogël se 1,000,000 Lekë. Për operatorët

e huaj, në rastet kur dokumentet e kërkuara nuk janë lëshuar në shtetin e origjinës, për të vërtetuar deklaratat e bilancit/pasqyrave financiare ose xhiron vjetore, mund të dorëzojnë një deklaratë për konfirmimin e tyre.

Dokumentet dhe dorëzimet për Fazën 2

1. Propozimi i detajuar i projekt-idesë;
2. Propozimi i detajuar i preventivit paraprak për zbatimin e projektit (kostot e zbatimit);
3. Propozimi i argumentuar i tarifës së projekt-zbatimit;

Propozimi i kërkuar për dorëzimin e fazës 2 duhet të përfshijë të paktën listën vijuese të dokumenteve:

1. Materiale që vizualizojnë propozimin (Panele polisterol/ "foam" A0 - maksimumi 8 panele)
 - b. Planimetri, prerje dhe lartësitë e propozimit;
 - c. Diagrama funksionale;
 - d. Diagrama koncepti dhe vizatime (lëvizshmëria/qarkullimi, parkimi, strukturore);
 - e. Koncepte dhe planimetri të projektimit urban;

- f. Koncepte dhe specifika të projektimit të peizazhit;
 - g. Diagrama të specifikave kryesore teknike;
 - h. Rendera dhe vizualizime.
- 2. Raportin e propozimit (në format A4 ose A3), që përfshin:
 - a. Qasjen dhe metodologjinë e projektimit;
 - b. Frymëzimet, precedentët, referencat;
 - c. Analizën e kontekstit;
 - d. Identifikimin e nevojave të aktorëve;
 - e. Përshkrimin dhe prezantimin e propozimit;
 - f. Planin e punës;
 - g. Specifikat e hapësirave dhe kapaciteteve (diagrama, përshkrime të shkruara);
 - h. Elementet dhe specifikimet funksionale (diagrama, përshkrime të shkruara);
 - i. Preventivin paraprak të propozimit (kostot e zbatimit);
- 3. Maketin e sitit në shkallë (shkalla të përcaktohet nga ekipi).
- 4. Prezantimin e propozimeve në Powerpoint/ Keynote (duke përfshirë video-animime - sipas dëshirës).

3.3 Lidhja e Kontratës

Ekipi fitues që do të fitojë kontratën për realizimin e projektit të masterplanit (pas negociatave dypalëshe) do të zbresë shumën e shpërblimit për dorëzimin e koncept idesë nga tarifa për realizimin e projektit të zbatimit.

3.4 Të drejtat e autorit

Të gjitha dorëzimet dhe vizatimet e konkurrentëve bëhen pronë e përbashkët e Autoritetit Organizues, i cili fiton të drejtën e publikimit, riprodhimit dhe përdorimit për qëllime të ndryshme institucionale. Pronësia intelektuale e çdo projekti të dorëzuar është e autorit.

4.1 Afatet dhe dorëzimet

Aplikantët dhe ekipet e tyre përkatëse dorëzojnë dokumentacionin e kërkuar në përputhje me afatet, siç përcaktohet në këtë dokument dhe DST-të. Në rastin e një ndryshimi në programin e punës, Autoriteti Organizues është i detyruar të njoftojë palët e tjera brenda një afati kohor të arsyeshëm. Fazat e konkursit dhe kontrata pasuese janë si në vijim:

- Faza 1: Kualifikimi paraprak dhe përzgjedhja/ shortlistim
- Faza 2: Faza e projektimit të konceptit - konkurrimi i kandidatëve të përzgjedhur
- Faza 3: Lidhja e kontratës së kandidatit fitues për punën e projektimit të detajuar

4.2 Udhëzime për dorëzimet

Ekipet do të përgatisin dhe do të dorëzojnë zyrtarisht dokumentet e kërkuara pranë zyrave të Autoritetit Organizues, Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit (AKPT) dhe nëpërmjet adresës së emailit të konkursit.

Faza 1

Dokumentet duhet të dorëzohen në 1 (një) kopje të printuar dhe të firmosur në adresën postare të Autoritetit Organizues, bashkë me një CD të materialit digjital. 1 (një) kopje elektronike e materialit duhet dërguar në adresën e emailit të konkursit.

Adresa e emailit e konkursit:

faithparkcompetition@gmail.com

Faza 2

Panelet duhen të dorëzohen në format A0, panele polisteroli/"foam", në 1 (një) kopje të printuar, ndërkohë që raporti duhet të dorëzohet në format letre A4 ose A3, në 10 (dhjetë) kopje të printuara. Disa kopje të raporteve do t'i shpërndahen Anëtarëve të Jurisë dhe pjesa e mbetur do të ruhet në arkivën e Autoritetit Organizues. Kopjet e printuara, bashkë me 1 (një) CD të materialeve dixhitale dhe një maket në shkallë duhen dorëzuar në adresën e Agjencisë Kombëtare të Planifikimit të Territorit. 1 (një) kopje elektronike e paneleve (format origjinal/ i editueshëm dhe PDF), raporti (format i editueshëm dhe PDF) dhe prezantimi (format i editueshëm dhe PDF) duhet të dërgohen në adresën e emailit të konkursit.

Adresa postare:

AGJENCIA KOMBËTARE E PLANIFIKIMIT
TË TERRITORIT - AKPT
Rruga "Muhamet Gjollesha", Nr.57
Kutia Postare 1023
Tirana, Albania
Tel: +355 42 272 556

4.3 Gjuha

Të gjitha dokumentet e kërkuara duhet të dorëzohen plotësisht në shqip, ose në anglisht.

4 Afatet dhe dorëzimet

4.4 Kalendar i konkursit

Thirrje e hapur për shprehje interesi	21 Mars 2025
Periudha e parë e pyetjeve	Mars-Prill 2025
Afati për shprehjen e interesit-Faza 1	2 Maj 2025
Përzgjedhja	Maj 2025
Ftesa për të dorëzuar koncept-ide projektimi	Maj 2025
Periudha II e pyetjeve	Maj-Qershor 2025
Afati Faza 2	16 Korrik 2025(TBC)
Prezantimet publike dhe vlerësimi i jurisë	Korrik 2025

4.5 Materiali bazë i konkursit

Figurat dhe skicat (vizatimet)

I gjithë dokumentacioni i nevojshëm grafik që i duhet aplikantëve për të punuar do të vihet në dispozicion për shkarkim në faqen e konkursit dhe në një dosje të përbashkët Google Drive.

Lista e dokumenteve të ngarkuara në dosjen GDrive:

- Një kopje e Termave të Referencës
- Dokumentet për sitin e konkursit:
 - Plani i sitit (në format Autocad të editueshëm dwg); imazhe satelitore; ortofoto; foto (foto të sitit dhe të objekteve specifike); informacion GIS; specifikime të planit të përgjithshëm vendor; plane të ndërtesave ekzistuese

Faqja e internetit e konkursit:

Shqip
[Lidhja](#)

Anglisht
[Lidhja](#)

Lidhja për në dosjen Google Drive
[Lidhja](#)

5. Lista e Shtojcave

SHTOJCA 1: Lista e materialeve shoqëruese (GDrive)

- Planvendosjet
- Fotografitë e sitit
- Ortofotografi
- Imazhe satelitore
- Informacionet GIS dhe të përdorimit të tokës (sikurse përcaktohen në Planin e Përgjithshëm Vendor)